

SKALNIČKÁŘŮV ROK

Klubový zpravodaj

číslo 59 (1-2009)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze	
Výstava 2009	
Burzy rostlin 2009	
Zájezd	
Klubová knihovna	

PĚSTITELSTVÍ:

Ohlédnutí za výměnou semen 2008-2009	
Pěstujte penízky (M. Martan)	

CO NÁS ZAJÍMÁ:

Rostliny Dračích hor (J. Holzbecher)	
Bajkal - Sajany (P. Holík)	
Kdopak nám to žere naše Pražáky? (O. Navrátil)	
Knihovnička skalničkáře	

INFORMACE ZE SETKÁNÍ:

Usnesení z 32. setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky .	
Skalničkářské výstavy v roce 2009	

INFORMACE Z KLUBU:

Z členské základny	
Vzpomínka na přítele Škorpila	
Drobné zprávy a informace	
Kalendář akcí klubu v 1. pololetí 2009.....	

NAŠE AKCE

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Scházet se budeme v sále na Křenové ulici 67 ve 2. poschodí každý první čtvrtek v měsíci v 16:15. Výjimkou je květen, kdy schůze odpadá kvůli výstavě, a nesejdeme se ani o prázdninách v červenci a v srpnu. Po prázdninách se pak opět shledáme ve *čtvrtek 3. září 2009 v 16:15*.

Každá členská schůze začne krátkou organizační informací a následovat bude odborná přednáška s promítáním digitálních snímků. Připomínáme, že po vstupu do sálu je každý člen povinen se podepsat do prezenční listiny a zaplatit příspěvek 10 Kč na úhradu nákladů za sál a honorář přednášejícímu.

- *Sobota 17. ledna 2009, 9:00*

Výroční členská schůze

Hlavními body programu bude volba nového výboru klubu, hodnocení činnosti a program na rok 2009, ocenění nejlepších exponátů výstavy 2008 s krátkým promítáním a finále soutěže o nejkrásnější digitální fotografii. Zajištěno bude občerstvení.

- *Čtvrtek 5. února 2009, 16:15*

Ing. Vojtěch Holubec, Praha Sichuan (S'-čchuan)

S předsedou pražských skalničkářů navštívíme nová místa v horách této čínské provincie a seznámíme se se zajímavými rostlinami.

- *Čtvrtek 5. března 2009, 16:15*

Karel Rozehnal, Brno Drobné cibuloviny

Předjaří je dobou květu mnoha skalkových cibulovin, proto jsme načasovali tuto přednášku právě na toto období.

- *Čtvrtek 2. dubna 2009, 16:15*

Davie Sharp, Skotsko Nový Zéland

Známý skotský skalničkář má připraveny dvě asi hodinové prezentace. Nejprve to bude „Chuť a vůně“ ostrova Stewart a Jižního ostrova Nového Zélandu, poté zhlédneme prezentaci nazvanou Raoulie a pryskyřníky - cesta Jižními Alpami Nového Zélandu. Nenechte si ujít tuto přednášku, která bude simultánně překládána do českého jazyka. Vzhledem k výjimečnosti této přednášky počítejte s jejím ukončením až mezi 18:30 a 19. hodinou.

- *Čtvrtek 4. června 2009, 16:15*

Zdeněk Zvolánek, Karlík Daphne

Přednáška představí módní skalkové keříky - lýkovce.

VÝSTAVA 2009

Výstava 2009 proběhne v tradičním jarním termínu, tentokrát **od 1. 5. do 8. 5. 2009** v areálu Čtyřlístku v Brně - Bystrci u mostu přes Svratku (MHD tramvaj 1, 3, 11, trolejbus 30, autobus 50, 52, zastávka Kamenolom nebo ZOO). Vchod bude bránou naproti mostu z Bystrcké ulice.

přejímka exponátů:	úterý 28. 4. 2009	10-18 h
	středa 29. 4. 2009	10-16 h
slavnostní zahájení:	čtvrtek 30. 4. 2009	16 h (vstup s pozvánkou)
vlastní výstava:	pátek 1. 5. až pátek 8. 5. 2009	9-18 h
likvidace výstavy:	sobota 9. 5. 2009	12-16 h

Organizace příjmu a výdeje rostlin bude probíhat podle standardních pravidel. Důrazně upozorňujeme, že se exponáty přejímají a budou zaevidovány pouze ve výše uvedeném čase. V den slavnostního zahájení, tedy ve čtvrtek 30. 4. 2009, se exponáty již nepřijímají!!!

Za exponáty, které neprojdou řádnou evidencí, nebere klub žádnou odpovědnost a majitel těchto rostlin nemůže být považován za vystavovatele. Ojedinelé výjimky jsou možné jen po předchozí domluvě s předsedou klubu nebo se členy výstavní komise, tj. s přítelem Hadačem nebo Mertou. Výstavní komise může odmítnout rostliny v kelímcích od jogurtů, taktéž rostliny nevzhledné, odkvétající nebo ty, které zjevně nestihnou vykvést. Připomínáme, že vystavovatelem se stane každý člen Klubu skalničkářů Brno, jenž dodá (a výstavní komise přijme) nejméně 3 exponáty, v případě korytek nebo větších osázených nádob tolerujeme i menší počet. Komu bude zaevidováno více než 10 exponátů, může požádat o příspěvek na dopravu.

Dodržujte také termín likvidace. Někteří členové si zaevidované exponáty chtějí odnést již v závěru posledního dne výstavy. Ve výjimečných případech (malé množství exponátů) je tato varianta možná, ale opět jen po předchozí dohodě s předsedou klubu nebo členy výstavní komise.

MM

BURZY ROSTLIN 2009

Náš klub letos uspořádá 2 prodejní burzy rostlin - květnovou a podzimní. Květnová burza se uskuteční v areálu Čtyřlístku, podzimní v Botanické zahradě a arboretu MZLU.

Květnová burza (při výstavě Skalniček)

příjem zboží:	středa 29. 4.	12-18 h
	čtvrtek 30. 4.	10-12 h
prodej:	pátek 1. 5. až pátek 8. 5.	9-18 h
likvidace:	sobota 9. 5.	12-16 h

Čas ve středu 29. 4. před 12. hodinou je vyhrazen pro příjem zboží realizačního týmu přípravy výstavy. Podobně jako v minulých letech si pěstitelé mohou dohodnout s organizátory burzy i jiné termíny pro příjem rostlin v průběhu výstavy dle jejich časových možností. V pátek 1. 5. a v sobotu ráno 2. 5. prosím zboží do burzy nevozte, na přebírání rostlin nebude čas, ihned po otevření bývá největší nápor nakupujících.

Registrovaným vystavovatelům bude odvedeno 20% z ceny prodaných rostlin ve prospěch klubu, ostatním 25%.

Výplata za prodané rostliny a odměny za služby a brigády se uskuteční ve čtvrtek 4. června 2009 od 15:30 do 16:15 hodin (před členskou schůzí) v sále na Křenové ulici 67.

Podzimní burza

Loňská podzimní burza byla bohatě zásobena rostlinami, na své si tu mohli přijít i lovci skalničkářských „špeků“. Bohužel odbyl nebyl takový, jaký bychom si představovali. Letos zkusíme uspořádat podzimní burzu skalniček v areálu Botanické zahrady a arboreta MZLU a to v prostoru garáží pod správní budovou (vchod i vjezd z Černých Polí z třídy Generála Píky, od tramvajové zastávky Bieblova). V této době zde bude probíhat výstava Barvy podzimu. Ve spojení naší burzy s touto výstavou si slibujeme kromě účinnější propagace také vyšší návštěvnost. Detaily budou upřesněny v dalším čísle klubového časopisu, které vyjde začátkem září 2009.

Prodej bude od pátku 2. 10. do pondělí 5. 10. 2009, 9-18 h

Na podzimní burze bude možno prodávat i nehrnkované cibuloviny a hlíznaté rostliny, které je nutno naporcovat do uzavřených sáčků (nejlépe průsvitných - mikroténových, celofánových) a sáčky řádně označit názvem rostliny, cenou v Kč a číslem pěstitele. Šanci na prodej výrazně zvyšuje obrázek rostliny.

Upozornujeme pěstitele, že prodejní komise nepřijímá do prodeje výpěstky v jogurtových kelímcích s potiskem. Výpěstky se označují buď bílými plastovými jmenovkami, nebo nálepkami s cenou a číslem pěstitele, případně názvem rostliny. Podrobnosti jsou rozebrány ve zpravodaji č. 47 na straně 5 (lze zapůjčit v klubové knihovně nebo stáhnout z našich internetových stránek).

Věnujte prosím pozornost správnému pojmenování rostlin. Máte-li pochybnosti, navštivte klubovou knihovnu, kde najdete dostatek potřebné literatury, nebo požádejte některého zkušeného a odborně fundovaného pěstitele, který vám jistě ochotně poradí.

Všem prodávajícím členům bude na podzimní burze odvedeno 20% z ceny prodaných rostlin ve prospěch klubu.

MM

ZÁJEZD

Již dlouho jsme se nepodívali do části Čech na východ od Hradce Králové. Proto vám předkládám hrubý nástin dvoudenního zájezdu, který je plánován na druhou polovinu května. Trasa zájezdu: **Brno, Litomyšl** s návštěvou známé školky na pěstování dřevin. Pokračování do **Bělečka** ležícího východně od Hradce Králové, v Bělečku navštívíme zahradu pěstitele zakrslých dřevin. Odtud se přesuneme do okolí Dobrušky, kde postupně navštívíme zahrady přátel **Grulicha, Řeháčka** a přítelkyně **Šťáskové**. Nocleh v **Novém Městě nad Metují**, ve stejném městě bude pravděpodobně i prohlídka zámku. V této části naší republiky je totiž takové množství pamětihodností, že nevíme, kterou vybrat. Nejpravděpodobněji to bude ta, která nejlépe zapadne do časového rozpisu zájezdu. Doufám, že se přihlásíte v hojném počtu, abychom nemuseli zájezd zrušit tak, jak tomu bylo loni při plánovaném zájezdu do Rakouska.

Karel Rozehnal

KLUBOVÁ KNIHOVNA

V naší knihovničce si můžete vypůjčit knihy a časopisy z různých tematických oblastí:

- stavba skalek
- cibuloviny
- jehličiny a dřeviny
- voda na zahradě
- slovníky
- pěstitelské techniky a další.

Kompletní seznam publikací najdete na klubové internetové stránce www.cmail.cz/kasvo.

Knihy a časopisy jsou jak staršího data vydání, tak i něco z novinek. Z poslední doby například „**Kavkaz a jeho květy**“ (anglicky), „**Rostliny Alp**“ (česky) atd. Ovšem i ve starších titulech lze najít mnoho poučného a trvale aktuálního k pěstování skalniček a dřevin. Je v nich možné najít mnohé inspirace pro vaše zahrady a skalky.

V posledních letech mnozí skalničkáři (zejména z pražského klubu) navštěvují země nám dříve nedostupné (Čína, Afrika, oba americké kontinenty atd.). Z cest přinášejí semena a rostlinky, které postupně zavádí do kultivace a publikují o nich knihy a odborné články v časopisech včetně kvalitních barevných fotografií.

O novějších skalničkách, se kterými nemáme ještě dostatek zkušeností, se například můžete dočíst v knize Ing. Petra Hanzelky „**Skalničky v moderní zahradě**“ vydané v roce 2007.

Pokud jde o využití naší knihovničky, není to žádná sláva. Za rok 2007 si vypůjčovalo 10 členů klubu, a to nejvíce časopisy „Pražské skalničky“ a „Naše krásná zahrada“. Z knih byly půjčeny dva tituly – „Cibuloviny“ a „Rozhodníky“. Za rok 2008 si do doby zpracování zprávy (listopad 2008) půjčovalo jen 8 členů a opět to byly tytéž časopisy společně se 3 odbornými knihami.

Právě v tomto období dlouhých zimních a předjarních večerů je dost času a vhodná doba k pročítání literatury, ke studiu různých pěstitelských technik a k přemýšlení o tom, jak a co vylepšit a zároveň porovnat své vlastní pěstitelské poznatky s poznatky jiných skalničkářů.

Výbor se těší na vaše hojnější výpůjčky.

knihovnice *Marta Ruttkayová*, tel. 541 220 160

PĚSTITELSTVÍ

Ohlédnutí za výměnou semen 2008-2009

V loňském roce byli naši dárci, o celkovém počtu 36, pilní a do výměny darovali 949 položek. To je oproti předloňským 770 druhům od 30 dárců docela výrazný nárůst. V seznamu se objevila celá řada novinek, některé představujeme v tomto článku. Velmi cenné byly přírodní sběry, zvláště ty z hor jižní Afriky.

Distribuci semen tradičně zajišťoval přítel Hrabě, který ji i přes drobné potíže s výpočetní technikou a internetem dovedl do zdárného konce. Všichni zájemci (bylo jich 48, celkově si objednali 2196 porcí) semena do Vánoc dostali. V tom je prioritou brněnské výměny. Máme kladné ohlasy, že semena vysetá do Vánoc a vystavená působení zimního počasí mnohem ochotněji klíčí než semena z jiných výměn, která jsou distribuována až

koncem zimy. Děkujeme příteli Hraběti i všem dárcům a doufáme, že nám v příštím ročníku výměny semen zachováte přízeň.

***Agoseris glauca* = *Microseris* - Asteraceae**

Rostlina 30-50 cm vysoká, listy čárkovité nebo kopinaté až kopist'ovité, celokrajné až peřenodílné, úbory početné, zákrov 10-25 mm, vnější listeny vejčité, špičaté, lysé až brvitě nebo měkce chlupaté, kvete v létě žlutě. Severní Amerika ve společenství trávníků, pěstovat nejlépe na slunci v mírně vlhké půdě.

***Anthemis melanoloma* ssp. *trapezuntica* - Asteraceae - rmen**

Semínka byla sbírána na Karagol Dagu v Turecku. Je dost podobný našemu *A. tinctoria*, list je zelený. Snese ten největší úpal a kvete po celou sezonu až do mrazíků. Z výsevu je dost variabilní v květu, největší úbory mají 4 cm v průměru.

***Anthriscus sylvestris* 'Ravens' Wing' - Apiaceae - kerblík**

Dvouletá mrkvovitá rostlina nebo krátkověká trvalka ozdobná dělenými listy hnědé barvy. Bílé květy v okolících, výška až 1 m. Potomstvo rostlin z výsevu nejednotné, nutná selekce.

***Arenaria cucubaloides* - Caryophyllaceae - písečnice**

Podobná *A. dianthoides* - trsnatá, vzpřímený habitus, 5 cm, v květu do 30 cm vysoká, listy 4-12 cm dlouhé, trávovité, sivé. Květy bílé, do 1,5 cm nebo širší, v řídkých chocholících, kvetou v létě. Turecko, Arménie, Írán. Ve výměně byla semena rostlin z Palandokenu v Turecku. Snese úpal a sucho. Někdy se vyskytují i kříženci mezi oběma druhy.

***Arisaema flavum abbreviatum* - Araceae**

Někde uváděné jako *A. flavum* var. *abbreviatum*, někde jako synonymum k *A. flavum*. Listy 2, složené z 5-11 lístků do 10 cm dlouhých, celá rostlina 20-30 cm vysoká. Květy žluté, uvnitř s hnědou kresbou, relativně malé, 3-5 cm dlouhé, kvete v časném létě. Z Čína, J Tibet, Himálaj - Afghánistán, Jemen, mezi keři a na skalnatých svazích. Jednodomá rostlina. Zóna 6-7 (minima -12 až -23°C).

***Armeria trojana* - Plumbaginaceae - trávnička**

Tvoří nízké kompaktní polštáře, listy tmavě zelené, trávovité, 3-6 jasně růžových květů na stopkách 1-5 cm dlouhých. Turecko.

***Asyneuma filipes* - Campanulaceae**

Trsnatá rostlina 20-40 cm vysoká, listy čárkovité až kopinaté, 2-8 cm dlouhé, krátce stopkaté, v růžici. Květy v dlouhých volných latách, květy modré, asi 1 cm v průměru, kvete v létě. Vyžaduje slunce až polostín a vlhčí substrát. Sipikor Dag - Turecko.

***Baptisia australis* - Fabaceae**

1-1,5 m vysoká (u nás v kultuře většinou jen do 60 cm), listy složené ze 3 lístků, lístky oválné, 2-8 cm dlouhé, lehce nasivělé. Květy 2-3,5 cm, sytě modré nebo modrofialové (s nádechem do kobaltova) v hroznech do 40 cm dlouhých, připomíná *Lupinus*, ale na rozdíl od něj drží listí až do podzimu. Poměrně pomalu dospívá, kvete zpravidla až ve čtvrtém roce pěstování na přelomu jara a léta, lusky 3-6 cm. V a JV USA, na vlhkých nebo suchých štěrkovitých půdách, na lesních mýtinách a prériích. U nás se zdá, že snese dost sucha. Super solitera. Zóna 4 (minima -29 až -34°C).

***Bergerantus jamesii* - Aizoaceae**

Sukulentní listy do 2 cm dlouhé nahloučené v přizemních růžicích, květy na 10 cm stvolu, v poupatech červené, pak oranžově žluté, kvete celou sezonu. Roste ve skalách v jižní Africe na východě kapské oblasti. V zimě vyžaduje sucho, pěstovat nejlépe v alpínkovém skleníku. Zimovzdornost u nás nutno vyzkoušet.

***Betula pseudomiddendorffii* - Betulaceae - bříza**

O této bříze je málo informací. Semínka pochází ze Sajan, kde roste na březích Bílého Irkutu. Výška tak do 4 m, list oválný, zubatý, na povrchu typicky bradavičnatý.

***Carpinus orientalis* - Corylaceae - habr**

Keřovitý habr do 5 m vysoký, pohlednější druh habru než je náš domácí, jemně, půvabně zavětvený; listy vejčité - eliptické, špičaté a ostře dvojitě pilovité, 3-5 cm dlouhé, shora tmavě zelené, lesklé, zespod chlupaté jen na středním žeburu, s 10-14 páry nervů; plody 3-6 cm dlouhé. JV Evropa, Malá Asie. Velmi pěkný, ceněný pěstiteli bonsajů.

***Celmisia gracilentia* - Asteraceae**

Trsnatá, listy čárkovité, 5-10 cm dlouhé, horní strana zelená se stříbřitým, bronzovým, šedým nebo načernalým povlakem, hedvábně bílé zespod. Květní úbory drobné, trychtýřovité, do 2 cm široké, na tenkých, bílých lodyhách do 20 cm vysokých. Běžně rozšířena na různých typech lokalit v horách obou ostrovů Nového Zélandu. Získává si v současnosti popularitu jako rostlina okrasná listem, do stinných koryt nebo jako popředí rašelinového záhonu. Ze semen je variabilní a je nejlépe vybírat jen nejpěknější formy. Nejlépe do alpínkového skleníku.

***Centaurea athoa* - Asteraceae - chrpa**

(syn. *C. paulinii*, *C. rupestris* var. *athoa*, *C. trojana*)

Trsnatá rostlina s rozloženými lodyhami 20-30 cm dlouhými (květní stonky se plazí po zemi). Spodní listy dělené do 9-11 úzce kopinatých úkrojků, lehce vlnatě chlupaté. Květní úbory 1,5-1,8 cm v průměru, žluté, trubkovité květy téměř stejně dlouhé jako květy jazykovité. Řecko a SZ Turecko (semena této chrpy, nabízená ve výměně, byla kdysi sbírána na Kaz Dagu v Turecku). Roste na skalnatých horských svazích. Žádá sucho a slunce až úpal.

***Centaurea bagadensis* - Asteraceae**

Rostlina do 20 cm, růžově červené květy, Gruzie.

***Cercidiphyllum magnificum* – Cercidiphyllaceae – zmarličník**

Menší strom, většinou jednokmenný, borka hladká, listy větší, do 10 cm dlouhé, kulatější a drsnější, hlouběji srdčité než u *C. japonicum*. Ušlechtilý tvar listů, které se podobají malým japonským vějířům. Plody o něco silnější, stěny lusku drsnější, na špičce téměř půlkruhovitě zahnuté, semena žlutobílá. Japonsko, hora Maeshirane a Konsei Toge. Zcela mrazuvzdorný. Pěkný parkový strom, na podzim barví žlutě až oranžově a listí voní po perníku. Daří se mu v každé půdě, která není příliš suchá, i v polostínu. Někdy se uvádí jako *C. japonicum* var. *magnificum*.

***Clematis pitcheri* - Ranunculaceae - plamének**

Popínavý, mladé výhony chlupaté. Lístky po 6-8, vejčité, 3-7 cm dlouhé, květy jednotlivé, baňkovité, purpurové, vně chlupaté, na dlouhých stopkách. Kveté červen-červenec, čnělka není péřovitá. JV USA.

***Clematis potanini* - Ranunculaceae - plamének**

Husté trsy mléčně bílých květů se žlutým středem kvetou na popínavých lodyhách celé léto až do podzimu. Čína.

***Dictyolimon macrorrhados* - Plumbaginaceae**

Monokarpická rostlina ozdobná růžicemi šedozelených listů s bílou kresbou, které se postupně několik let zvětšují, a poté vykvetou ne příliš okrasnými „staticovitými“ květy. Írán. Pěstovat nejlépe v alpínkovém skleníku.

***Dracocephalum heterophyllum* - Lamiaceae - včelník**

Lodyhy tuhé, vystoupavé, 15-20 cm dlouhé. Listy aromatické, kožovité, vejčité, s uťatou nebo srdčitou bází. Květy 2-3 cm dlouhé, bílé. Pákistán až JV Tibet, na suchých slunných svazích.

***Dryas grandis* - Rosaceae**

Dryádka sbíraná v Sajanech. Oproti *D. octopetala* je snad o něco robustnější, má plošší list a bíle vlnatý rub listu. Podle prvních zkušeností má ráda odkloněné stanoviště, které by nemělo moc vysychat.

***Dryopteris affinis* ssp. *stillupensis* - Dryopteridaceae - kaprad'**

= *Dryopteris affinis* ssp. *cambrensis*

Má delší a užší listy než základní druh, snadno se pěstuje.

***Dryopteris cristata* - Dryopteridaceae - kaprad'**

Středně velká, do 50 cm vysoká rostlina, listy na zimu usychají. Snadná na pěstování, ve vlhčích podmínkách. Lístky jsou na listu orientovány víceméně vodorovně. Fertilní lístky se vyskytují většinou na vrcholu listů. Fertilní listy jsou vyšší a vzpřímenější než sterilní. Evropa, Z Sibiř, Severní Amerika.

***Dryopteris goldiana* - Dryopteridaceae - kaprad'**

Robustní, do 130 cm vysoká rostlina, listy na zimu usychají. Dobře roste v polostínu ve vlhké až téměř mokré půdě. Východ Severní Ameriky.

***Dryopteris oreopteris* = *Oreopteris limbosperma* - Dryopteridaceae**

30-120 cm vysoká, vitální rostlina, tvoří husté trsy vzpřímených, světle zelených až nažloutlých listů. V chladnějších podmínkách listy na zimu usychají. Vyžaduje kyselou jílovitou půdu ve stínu, vápno v půdě nesnáší. Evropa, Turecko, Izrael, Kavkaz, V Sibiř, Japonsko, Severní Afrika, Z Severní Ameriky.

***Elsholtzia stauntonii* - Lamiaceae**

Nenáročný keř, cca 1m vysoký s příjemně aromatickými listy a s podzimními klasy drobných růžových květů.

***Erysimum caricum* - Brassicaceae - trýzel**

Nízké husté bochánky tvořené droboučkými popelavě šedými, čárkovitými listy do 1 cm dlouhými. Květní stonky jsou k tak jemné kytičce až nepatřičné, 10-15 cm (dle některých pramenů 2-5 cm) dlouhé s bledě žlutými květy. Turecko. Má ráda kamenité půdy a sucho v bochánku, takže si libuje pod převisem na slunném nezalévaném místě.

***Euonymus alatus* - Celastraceae - brslen**

Brslen se snad nejkrásnějším podzimním zbarvením listů v barvě růžové až šarlatové. Dorůstá do 2 m.

***Goniolimon sewertzovii* - Plumbaginaceae**

Pochází z BZ Göteborg. Spíše sbírková kytky, podobná statici. Vrcholičnatá květenství zakončená vijany drobných květů. Možná zajímavá do suchých vazeb.

***Hedysarum nitidum* - Fabaceae**

Rostlina 10-30 cm vysoká, trsnatá, hustě stříbřitě oděná, lodyhy poléhavé, listy 4-6 jařmé, lístky eliptické, 8-20 mm, palisty srostlé, stopky kratší než listy, květenství husté, podlouhlé, koruna 18-22mm dlouhá, sírově žlutá, kvete v létě, lusk pyřitý. Roste v Turecku na skalnatých svazích ve výškách 1200 – 2500 m.

***Helichrysum adenocarpum* - Asteraceae - smil (slaměnka)**

Trsnatá rostlina, listy v růžici, oválné, do 4 cm dlouhé, stříbřitě vlnaté. Květenství jednotlivě nebo po několika na vrcholu lodyh, vlastní květy žluté, listeny, které připomínají okvětí, jasně červené nebo růžové, kvete koncem léta nebo na podzim. Jižní Afrika na horských loukách. Nejlepší v alpínkovém skleníku.

***Hesperantha crocopsis* - Iridaceae**

Endemit jižní Afriky, roste v Dračích horách ve vlhké trávě 2900 - 3200 m.n.m., kvete na jaře, květy malé, uvnitř bílé, zvenku růžové nebo purpurové, lodyhy se po odkvětu vytahují a tobolek dozrávají nad zemí.

***Hirpicium armerioides* - Asteraceae**

Trvalka tvořící polštáře, do 25 cm vysoká. Na chudých, kamenitých půdách, do 3200 m.n.m. Listy v přízemní růžici, laločnaté, nahoře štětinaté, zespod s dlouhými bílými chlupy. Úbory 2,5-5 cm v průměru, jazykové květy nahoře bílé, zespod žluté až purpurově černé, kvete celé léto. Připomíná Gazanii, asi se v našich podmínkách tak i bude chovat. Jižní Afrika.

***Hypericum fragile* - Clusiaceae (Guttiferae) - třezalka**

Trvalka s dřevnatější bází nebo polokeř s vystoupavými tenkými větvičkami 10-15 cm dlouhými. Listy oválné až okrouhlé, 3-7 mm dlouhé, květy asi 2,5 cm v průměru, po několika

na konci větvíček, kvete v pozdním létě. Východní Řecko, ve vápencových spárách. Často se v kultuře plete s robustnějším *H. olympicum*.

***Iris bloudowii* - Iridaceae - kosatec**

Dorůstá do výšky asi 7 až 30 cm, květy po 2 na konci lodyhy, tmavě žluté s hnědou kresbou, kartáčky žluté. Roste na horských loukách a polích ve střední a východní Asii. Dárce sbíral semena v Sajanech jak v horách, tak i na stepi u Mondy. Tvrdí, že jde o krátce výběžkatý kosatec s bledě žlutým květem, který vyrůstá při pučení listů. Je suchomilný.

***Kniphofia caulescens* - Liliaceae**

Robustní trvalka 0,6-1 m vysoká. Často roste ve velkých koloniích v bažinách, na mokřích skalách, až do 3000 m. Listy 45-70 x 2,5-5 cm modro-šedozele, okraje jemně zubaté. Květenství velmi husté, pupata korálově růžová až červená, tyčinky vyčnívají z květů, kvete v létě. Jižní Afrika.

***Leonotis leonurus* - Lamiaceae**

Vysoká rostlina, v domovině trvalka, u nás se většinou pěstuje jako letnička. 2, někdy až 3 m vysoká, listy úzké, 5-10 x 1-2 cm, květy do 5 cm dlouhé, jasně oranžové v kompaktních shlucích na lodyze nad sebou, kvete koncem léta. Vhodná na sušení do vazby. Roste ve vysokých trávnících v jižní Africe.

***Leontodon crispus* - Asteraceae - máchelka (pampeliška)**

Zajímavá trvalka, tvořící trsy růžic peřenoklaných nasivělých listů a soliterních žlutých úborů na max 10 cm dlouhých stoncích. Kvete v červnu - červenci. J Evropa, Turecko, Kavkaz. Semena byla kdysi sbírána v pohoří Killiny v Řecku. Úžasně suchomilná rostlina.

***Lilium duchartrei* - Liliaceae - lilie**

Vyšší lilie s téměř okoličnatým uspořádáním bílých květů s tmavě červenou kresbou. Z Čína, na vlhkých místech, okrajích lesů, křovinách a na alpínských loukách, kvete v červenci, v zahradě může růst mezi nízkými pěnišníky.

***Melandrium procumbens* var. *akaishi alpina* - Caryophyllaceae - knotovka**

Rostlina je 15-23 cm vysoká.

***Moraea alticola* - Iridaceae**

Robustní rostlina do 1 m vysoká, u potoků, ve vlhkých trávnících, někdy ve velkých koloniích, 2400-2900 m. Báze listů a květních lodyh je potažena světlou sítkou vláken. Listy 1,5-3 cm široké, ploché, květy velké, asi 9 cm, světle žluté s tmavší žlutou kresbou, kvete v létě. Endemit jižní Afriky (Alticola znamená z vyšších nadmořských výšek).

***Nepeta podostachys* - Lamiaceae - šanta**

Trsovitá trvalka s mnoha rozvětvenými lodyhami do 30 cm dlouhými. Listy elipčité, 1-3 cm dlouhé, květy do 1 cm, bílé, v klasovitém květenství, kvete v létě a na podzim. Afghánistán - Himachal Pradesh, na kamenitých svazích ve výškách 2700 - 4100 m.n.m.

***Nomocharis aperta* - Liliaceae**

Většinou 40-60 cm, někdy až k 1 m vysoká rostlina, listy kopinaté, 5-10 cm dlouhé. Miskovité květy po 2-6 na lodyze, růžově červené s tmavě červenými skvrnami, kvete v létě. Z Čína, v horských lesích a křovinách, 3300-4000 m.n.m.

***Ornithogalum flavescens* - Liliaceae - snědek**

= *O. pyrenaicum*

Lodyha do 1 m vysoká, listy čárkovité až kopinaté, zatahují ještě před odkvětem, květy bělavé až žlutozelené, odkvetlé květy zůstávají otevřené, uspořádané ve 30-50květých hroznech, kvete červen - červenec. Z a J Evropa a Malá Asie, Zóna 6.

***Phlomis tuberosa* - Lamiaceae - sápa hlíznatá**

Rostlina vysoká 0,6-1,5 m, listy v přízemní růžici dlouze řapíkaté, lodyžních listů jen 1-3 páry. Květy v lichopřeslenech po 14-40, růžově fialové, kvete v květnu - červenci. Naše domácí trvalka z výslunných nebo mírně zastíněných travnatých svahů, lesostepí a lesních

lemů, vyskytuje se na jižní Moravě, na sever zasahuje po Vyškovsko. Dále se vyskytuje v JV Evropě a je rozšířena až po Mongolsko.

***Potentilla speciosa* - Rosaceae - mochna**

Nízká trsnatá trvalka se vzpřímenými, šedobíle plstnatými květními lodyhami do 30 cm vysokými. Listy trojčetné, z lístků 1,5-3 cm dlouhých, zespod bíle chlupatých. Květy asi 2 cm v průměru, bílé, po několika v hustých trsech. Balkánský poloostrov, Kréta, mezi skalami v horách.

***Pterostyrax hispida* - Styracaceae**

Keř kolem 5 m vysoký (ale dokáže vyrůst i víc), mladé výhony silné, jemně ochlupené. Listy podlouhle vejčité, 8-20 cm dlouhé, velmi tenké, shora sytě zelené, zespod šedozelené a mírně chlupaté, květy v převislých, 10-20 (30) cm dlouhých latách, vonné, kvete v červnu, květy smetanově bílé, pětičetné, plody drsně chlupaté, válcovité, 10 mm dlouhé peckovice s 10 jemnými žebry. Japonsko, Čína. Rychle rostoucí keř do parků, na humózní, hluboké půdy a slunná místa. Dlouhé výhony mladších rostlin je dobré na podzim zakracovat, aby lépe vyžrály a nebyly poškozeny mrazem.

***Ranunculus amplexicaulis* - Ranunculaceae - pryskyřník**

Trvalka 10-30 cm vysoká, listy šedozelené, objímavé, eliptické - kopinaté, lodyha rozvětvená, 3-6květá. Květy bílé, 2,5 cm v průměru, kvete květen – červen. Velmi atraktivní rostlina do skalek, vyžaduje hlubší, jílovito-rašelinný substrát a dostatečnou vlhkost. Pyreneje, Zóna 6 (minima -18 až -23°C).

***Silene schwarzenbergeri* - Caryophyllaceae - silenka**

Lodyhy jednoduché, vzpřímené, vyrůstající z dřevnatější báze, přízemní listy malé, obvejčité, lodyžní čárkovité. Nazelenalé květy v hroznovitém květenství, roste ve skalách v horách S Řecka a J Albánie.

***Spartium junceum* - Fabaceae**

Monotypický rod; opadavý keř 2-3 m vysoký, mladé výhony zelené, s jemnými bělavými proužky, téměř bezlisté nebo jen s roztroušenými, kopinatými, jen do 1 cm dlouhými lístky; květy zlatožluté, velké, do 2,5 cm široké, v hustých hroznech na konci výhonů, vonné. Kvete květen - září. Plodem jsou vícesemenné lusky 5-10 cm dlouhé. Středozemí. Pěstuje se jako *Cytisus*, ale je citlivější na mrazy. Dobře snáší i těžkou půdu.

***Thermopsis lanceolata* - Fabaceae.**

Trvalka vyskytující se po celé Asii, podobná lupině s trojčetným listem a hroznem jasně žlutých květů na koncích lodyh. Nejkrásnější je při rozkvětu, kdy má výšku tak 15 až 20 cm. Pak naroste klidně k metru. Solitera do trávníku nebo na úpatí skalky, ale stojí za to. V suchu bude možná nižší.

***Trillium simile* - Liliaceae**

= *T. vaseyi* var. *Simile*

Na jaře bíle kvetoucí trvalka z vlhkých lesů Apalačských hor na JV USA, 500 - 700 m.n.m.

***Triosteum himalayanicum* - Caprifoliaceae**

Trvalka do 60 cm vysoká, s plstnatými listy do 10 cm dlouhými. Květy v koncových hroznech jsou nenápadné, kvetou v létě a posléze je střídají červené lesklé plody, které vydrží až do podzimu. Himálaj, Tibet, Z Čína, 2800-4000m. Rostlina ozdobná většinu roku svým výrazným olistěním.

***Triosteum pinnatifidum* - Caprifoliaceae**

Jedna nebo několik nevětvených lodyh, měkce, žláznatě chlupatých, do 60 cm vysokých. Listy hluboce laločnaté, květy nažloutlé nebo nazelenalé, uvnitř hnědočervené, v krátkém terminálním květenství, kvete v srpnu. Plody atraktivní, bílé, jako bobule vypadající, drží dlouho do podzimu. Do živné půdy na slunci nebo v polostínu. SZ Čína, Zóna 4 (minima -29 až -34°C).

***Zanthoxylum piperitum* - Rutaceae**

Keř nebo menší stromek, mladé výhony ochlupené, s párovými, plochými trny do 12 mm dlouhými. Listy 7-15 cm dlouhé, vřetenem listu chlupaté, s trny, 11-23 lístků, 1,5-3 cm dlouhých. Květy malé, zelené, ve 2-5 cm dlouhém květenství, plody červenavé. S Čína, Japonsko, Korea.

Informace v článku byly čerpány z odborné literatury a internetu, děkujeme také za poznatky, které nám poskytl *Pavel Holík* a *Ivo Dostál*.

Markéta Nohelová-Kindlová, Mojmír Martan

Pěstujte penízky

Úvodem předesílám, že tento článek není návodem, jak si zajistit příjem v době finanční krize, neboť tyto penízky žádný bankovní dům ani žádný obchodník nepřijímá.

Penízky se latinsky jmenují *Thlaspi* a botanikové evidují asi 60 druhů. Patří do čeledi Brassicaceae, kam patří například tařice (*Alyssum*), tařičky (*Aubrieta*) nebo huseníky (*Arabis*). Pro pěstování na skalkách se hodí jen několik horských druhů, mnoho penízků je totiž plevelných, jednoletých nebo dvouletých, nevalné okrasné hodnoty. Mezi nejnižší a nejzdobnější penízky patří *Thlaspi bellidifolium*, *T. kurdicum*, *T. rotundifolium* a *T. stylosum*. A právě *Thlaspi stylosum* bych vám chtěl doporučit pěstovat na skalce.

Thlaspi stylosum je krátkověká trvalka (na stanovišti vydrží 3-4 roky) původem z Apenin, tvořící malé trsiky až podušky. V květu je vysoká jen kolem 5 cm. Má tmavě zelené, oválné, dosti masité lístky, které přezimují. Čtyřčetné, světle fialové květy, které příjemně voní po mandlích, tvoří květenství. Tento penízek kvete velmi brzy zjara, rozkvétá během března, dokvétá v dubnu, někdy může v menší míře opakovat kvetení na konci léta. Zjara bývají květy často zasypány sněhem, ten však na našich nížinných skalkách s prvními slunečními paprsky mizí a květům neublíží.

Pěstování je snadné, nejlépe prospívá v suti, kamenitých políčkách či skalních šterbinách, na místech lehce odkloněných od slunce. Půda by měla být kamenitá s obsahem vápna a trochou humusu, zjara vlhčí, jinak spíše sušší. Ochetně vytváří semeno, kterým se snadno množí, na vhodném místě se sám udržuje samovýsevem.

Já tento penízek rád ve větším množství vysazuji v nově postavených partiích skalek, kde se stává jednou z prvních bohatě kvetoucích skalniček. Časem, až se ostatní rostliny více rozrostou, se tento penízek zvolna vytrácí. V konkurenci vytrvalejších a rozrůstavějších skalniček neobstojí. Vhodný je také do miniskalek.

Thlaspi stylosum bývá často nabízen ve výměně semen. Na burzách rostlin se občas také objevuje, zpravidla ale uniká pozornosti, neboť začátkem května je již po odkvětu.

Mojmír Martan

CO NÁS ZAJÍMÁ

Rostliny Dračích hor

Během minulého století se sbírky alpínek postupně obohacovaly o nové druhy, nejprve z evropských hor, později se rozšířily o kavkazské, himálajské a severoamerické rostliny. Zásahu na tom měli zejména angličtí sběratelé a botanici. Koncem minulého století však vydatně přispěli také čeští sběratelé novými introdukcemi z východního Balkánu, Turecka,

střední Asie a Číny. V té době se zájem o nové druhy přesunul na jižní polokouli a do našich sbírek se dostaly rostliny z hor Nového Zélandu, Jižní Ameriky a jihu afrického kontinentu. Velký zájem o novozélandské rostliny brzy opadl, když se zjistilo, že v našich podmínkách se obtížně pěstují (s výjimkou míst jako je Grulichova skalka v Orlických horách). Příznivější podmínky jsou patrně v přímořské západní Evropě a zejména v Anglii.

Africké skalničky, pokud pocházejí z vyšších poloh, však v brněnském suchém a teplém klimatu celkem dobře prospívají. Jedná se ale o malý počet druhů, které bylo možné získat (několik druhů rodu *Delosperma*, *Crassula*, *Diascia* a *Helichrysum milfordiae*). To byl jeden z hlavních důvodů, proč se smíšená brněnsko-pražská expedice (v poměru 5:1) uskutečnila.

Dračí hory tvoří hranici na severu a východě Lesotha a JAR. Zatímco směrem do vnitrozemí zasahuje mnoho bočních hřebenů převyšujících 3000 m.n.m., směrem do Jihoafrické republiky spadá strmě do rovin provincie KwaZulu-Natal.

Království Lesotho je známější pod dřívějším názvem Basutsko nebo také horské království, protože zde nejnižší nadmořská výška neklesne pod 1000 m.n.m.. My jsme se po celou dobu pohybovali v horách a na úseku cca 200 km jsme neklesli pod 2000 m nad mořem.

Geologie a klima

V nižších partiích se dosti často vyskytují pískovce, ale vyšší hory jsou tvořeny čediči, které vytvářejí stolové hory s téměř kolmými stěnami a plochými temeny. Pro úspěšné pěstování ve střední Evropě bude nejdůležitější nadmořská výška, odkud rostliny pocházejí. Dračí hory leží mezi 28. a 30. jižní šířkou. Kdybychom je překloupili na severní polokouli, tak budou ležet jižně od Káhiry. Pokud je jasno, tak letní polední teploty i na hřebenech dosahují 30°C. Odpoledne se zpravidla zatáhne, prudce ochladí a drobně prší nebo přijde noční vydatná bouřka. Za 10 dnů, které jsme strávili v horách, jsme neměli jediný den bez deště. Na hřebenech se uvádí až 1500 mm ročních srážek, přesné úhrny srážek z hřebenů však nejsou k dispozici. Pouze na Sani pasu prováděli W. Nel a P. D. Sumner v roce 2003 exaktní měření. Naměřili zde 750 mm srážek s poznámkou, že se jednalo o extrémně suchý rok. Srážky jsou rozloženy velice nerovnoměrně, zimy jsou suché a slunečné, léta naopak deštivá. Stejní autoři uvádějí, že v prosinci a v lednu je každý měsíc 26 deštivých dnů, ale v zimních měsících (květen až srpen) jen 10.

Rostliny, které rostou do 2500 m.n.m. budou u nás pravděpodobně málo mrazuvzdorné. Při této hranici rostou např. *Agapanthus*, *Crococsmia* nebo *Galtonia*, tedy rostliny, které se u nás pěstují, ale přezimují jen pod silným krytem, nebo se na zimu stěhují do nemrzoucích prostor podobně jako jiriny.

Rostliny, rostoucí v nadmořských výškách 2500-3000 m.n.m., se budou muset otestovat v našich podmínkách. Předpokládám, že většina z nich bude s lehkým krytem u nás zimovzdorná.

Zbývá kategorie rostlin rostoucích nad 3000 m.n.m. Také zde chybějí údaje o teplotách a množství sněhu. Některé prameny uvádějí, že teploty zde klesají i pod -20°C a např. v Oxbow je lyžařské středisko, kde se 3 měsíce lyžuje na přírodním sněhu. Ve výškách nad 3000 m.n.m. roste cca 300 druhů, z nichž nejméně polovina má vysokou okrasnou hodnotu, ale v Evropě se nepěstují.

Vegetace

Vegetační kryt je tvořen výhradně bylinnými druhy. Podobně jako pro turecké hory jsou charakteristické ježatce (*Acantholimon*) nebo pro středoasijské hory kozince (*Astragalus*), zde jsou dominantní slaměnky (*Helichrysum*). Vysoké druhy jako *H. trilineatum*

dorůstají i přes 1 m výšky a jsou využívány jako jediné topivo. Na druhou stranu zde rostou i velice drobné, kompaktní druhy slaměnek. Uměle vysazené dřeviny (hlavně *Eucalyptus*) najdeme jen v údolích řek.

Po příletu do Johannesburgu jsme si převzali objednaný terénní automobil Landrower Defender, bez nějž bychom se v nepřístupném terénu neobešli. Místo sedmého sedadla jsme si nechali namontovat lednici. Protože jsme nemohli umístit všechna zavazadla dovnitř, museli jsme část vaků umístit na střechu.

Z Johannesburgu jsme cestovali po dobrých silnicích jihovýchodním směrem do Harrismith na úpatí hor, kde jsme se na dvě noci ubytovali. Odtud jsme podnikli jednodenní výlet do hor z JAR. Celá jihoafrická strana je vyhlášena jako národní park, s přísným ochranným režimem. Jsou zde dobře udržované stezky a kolmé stěny jsou opatřeny žebříky a řetězy.

Naším cílem byla oblast národního parku Royal Natal s horami Sentinel (3165 m.n.m.) a Mont Aux Sources (3282 m.n.m.). Dojeli jsme až na parkoviště ve výšce 2500 m.n.m., kde byl také správce rezervace. Po cestě jsme zaznamenali několik nápadných rostlin, např. *Brunsvigia radulosa*, až 80 cm vysoká rostlina z čeledi *Amaryllidaceae*, s velkými, kožovitými, k zemi přitisklými listy a růžově červenými květy. *Xerophyta viscosa* z málo známé čeledi *Velloziaceae* připomínala fialovou denivku (*Hemerocallis*). Na travnatých svazích byl nápadný modrý *Agapanthus campanulatus*, rostoucí ve velkých koloniích. Oranžově kvetoucí *Crocasmia pearsii* rostla ve výškách 2400-2600 m.n.m..

Zaparkovali jsme na prázdném parkovišti, asi jsme byli jediní, kteří ten den národní park navštívili, a vydali se nahoru pěšky. Hned po vystoupení jsme narazili na velké porosty *Rhodohypoxis baurii*, který nás doprovázel na vlhkých místech až na vrcholky. Květy byly velmi variabilní, od bílých, růžových a dvoubarevných až po červené. Na náhorních plošinách rostly v mokřinách, které patrně v zimě vysychají. Každopádně vyžaduje tato rostlina během vegetace hodně vody. Ve výškách nad 3000 m.n.m. rostl drobný červenokvětý *R. deflexa*, někdy i přímo ve vodě (asi po předchozí bouři). Tento druh bude u nás pravděpodobně dobře zimovzdorný, v těch nejvyšších místech jsme se s ním setkávali i později.

Zajímavým rodem je *Eucomis*. Některé nížinné druhy se u nás pěstují, např. *Eucomis comosa*, který se pěstuje podobně jako jiřiny. Z vysokohorských druhů nás zaujal nejmenší, jen asi 10-15 cm vysoký *E. schiffii*, který rostl i ve výškách nad 3000 m.n.m., zatímco další dva druhy *E. autumnalis* a velmi pěkný *E. bicolor* se nevyskytovaly nad 2700 m. Nacházeli jsme zde velké množství cibulovin a hlíznatých rostlin z rodů *Albuca*, *Moraea*, *Romulea*, *Gladiolus*. Nápadným druhem, který se v Evropě patrně nepěstuje, je *Androcymbium striatum* s bílými květy z čeledi *Colchicaceae*. Rod *Erica*, který je v jižní Africe hojně zastoupen, jsme v horách našli jen ve dvou druzích, *E. frigida* a *E. dominans*, které domorodci využívají také jako topivo. Nejpočetnějším rodem je však slaměnka (*Helichrysum*). K nejnižším druhům patří *H. sessilioides* s šedozelenými listy a bílými nebo narůžovělými květními úbory a nádherné stříbrné *H. pagophyllum* se žlutými květními úbory. Obě rostly v kolmých spárách mezi kameny. Nechráněné rostliny, vystavené deštům, byly často poškozeny.

Další den jsme překročili hranice do Lesotha ze severu u městečka Butha-Buthe a ihned jsme zamířili do hor. Po přejezdu hranice z JAR do Lesotha nás upoutala úžasná chudoba. Zatímco v JAR je životní úroveň a obchodní síť srovnatelná se střední Evropou, v Lesothu je všudypřítomná bída. Nebyli jsme v hlavním městě Maseru, ale v horských vesnicích jsme nemohli koupit ani bochník chleba. Na druhou stranu zmizely ploty z ostnatého drátu, na které narážíte po celé JAR a v krajině se můžete volně pohybovat.

Ubytovali jsme se v lyžařském středisku Oxbow, kde jsme měli největší komfort v Lesothu včetně elektrického proudu. Svahy nad Oxbow byly v plném květu. K nejnápadnějším patřil rod *Kniphofia*, několik druhů rostlo ve velkých koloniích na prameništích a mokřích svazích.

Některé druhy rostly přímo na okraji potoků. Na hřebenech jsme nacházeli nádherné rostliny *Craterocapsa congesta* z čeledi *Campanulaceae*, připomínající malé modroušky (*Edraianthus*). V plném květu jsme nacházeli v současné době velmi populární druhy rodu *Sebaea*. Bělokvěté druhy nejsou nijak atraktivní, ale žluté *S. marlothii* a *S. thomasi* připomínají hořec *Gentiana oschtenica*. Vzhledem k tomu, že rostou na mokřích až bažinatých stanovištích, tak s nimi budou kultivatérské problémy podobně jako s jejich kavkazskou příbuznou.

Na hřebenech jsme našli nápadnou *Felicia drakensbergensis* s velkými modrými květními úbory a poněkud níže rostla *Felicia uliginosa*, která se občas pěstuje. V sutích a skalních štěrbinách rostly další slaměnky. K nejnápadnějším patřily *Helichrysum confertifolium* a *H. milfordiae*, které se dosti často pěstuje i u nás.. Na prameništích rostla *Crassula*, *Cotula* a několik druhů orchidejí, např. *Disa crassicornis*.

Po dvou dnech jsme zamířili dále do vnitrozemí přes Mokhotlong. Ubytovali jsme se na misijní stanici. Naším cílem byl floristicky velmi bohatý Menoang pas (3045 m.n.m.) a hory dále ve vnitrozemí. Cestou jsme viděli mnoho nových druhů, např. *Aster erucifolius*, *Lobelia galpinii*, *Selago galpinii* nebo *Zaluzianskya ovata*, která se již v Evropě pěstuje. Na jižních svazích byly velmi nápadné polštáře *Euphorbia clavarioides*, pokud by u nás přezimovala, byla by to alpínkářská bomba. Často jsme zde nacházeli žlutokvětou *Gazania krebsiana*. Významným a z alpínkářského hlediska důležitým rodem je *Delosperma*. Jeden nebo dva druhy jsme našli už dříve na hřebenech kolem Oxbow. Ale v oblasti kolem Menoang byla celá řada druhů, z nichž některé nejsou patrně vůbec popsány.

Zde bych trochu odbočil. Po celou dobu nám prokazoval neocenitelné služby Prof. Koblížek, jeden z nejlepších českých botaniků, který většinu rostlin určil přímo v terénu nebo večer po příchodu na ubytovnu. Rod *Delosperma* je však velice obtížný a práce na determinaci případně popisu nových druhů nás (hlavně Prof. Koblížka) teprve čeká.

Z dobře určených druhů se zmíním o nepřilíš dekorativní *D. hirtum* s drobnými bílými květy. Těsně pod pasem rostla *D. sutherlandii*, s velkými bílými nebo růžovými květy. Rostliny pod tímto názvem se zde už pěstují, ale pocházejí patrně z nižších poloh a jsou málo mrazuvzdorné. Předpokládám, že rostlina z výšky 2900 m bude dostatečně mrazuvzdorná. Nad 3000 m.n.m. rostla *D. alpinum*, s drobnými červenými listy a bílými květy, dále zde rostla žlutá *D. basuticum* (syn. *D. congestum*). Obě se u nás s úspěchem již několik let pěstují. Velký determinační problém představují červenokvěté druhy. Prokazatelně jsme našli nejméně 3 druhy, které jsme neurčili, patrně nejsou ani popsány.

Další, velmi nápadný druh byl *Cotyledon orbiculata* z čeledi *Crassulaceae* se sukulentními listy a růžově červenými květy. Jeho mrazuvzdornost je nutné vyzkoušet. *Hirpicium armerioides* z čeledi *Asteraceae* má jazykovité květy svrchu bílé, zespodu tmavě fialové. K vrcholným zážitkům patřilo setkání s *Jamesbrittenia jurassica* z čeledi *Scrophulariaceae* s fialovými květy.

Následující den jsme se přesunuli na Sani pas, kde se celá řada druhů opakovala. Kvetla zde ve spoustách *Sebaea thomasi*. K největším zážitkům patřilo setkání s *Ruschia putterillii*. Tato příbuzná rostlina s rodem *Delosperma* rostla na vrcholových skalách nad Sani. Vytváří dřevnaté plazivé kmínky a nápadné červené květy.

Jihovýchodní svahy pod Sani pasem, které strmě spadají do JAR, jsou také floristicky velmi zajímavé. Rostlo zde několik druhů rodu *Euryops*, *Geranium* další *Helichrysum*. Ve výškách kolem 2300 m.n.m. jsme se setkali s kvetoucí *Protaea dracomontana*, dorůstající do 1 m.

Před návratem do Johannesburgu jsme se ještě zastavili u Indického oceánu a v rezervaci zvěře Hluhluwe.

Literatura:

Pooley Elsa: Mountain Flowers, A Field Guide to the Flora of Drakensberg and Lesotho, Durban 2003

Nel W. and Sumner P.D.: First rainfall data from the KZN Drakensberg escarpment edge (2002 and 2003), Water SA Vol. 31 No. 3, Pretoria July 2005

Bajkal - Sajany

aneb o zemi, kde zítra již znamená včera, a o kytkách na ní.

Tak jsem zase jednou vyrazil do hor. Jednak jsem trpěl touhou to udělat, jednak mi volal Mojmír Pavelka a lákal. Tak jsem jel. Či spíše letěl. A tak se stalo, že jsme jednoho srpnového dne vystoupili na letišti v Irkutsku, já, Mojmír Pavelka, Pepík Jurášek a ještě jistý pan Jiří, o kterém se zde nebudu zmiňovat, neb jakýkoli popis jeho chování v těchto řádcích by byl sice pravdivý, ale dozajista i žalovatelný. Zbývající dva členové výpravy ale byli tím pravým zdravým jádrem naší výpravy, a tak budu-li dál psát v množném čísle, budu tím myslet sebe, Pavelku a Juráška, protože s nimi naopak vyrazím kdykoli v budoucnu a rád. Ale abych se vrátil zpět.

Hned na letišti jsme se snažili odchytit nějaký odvoz, který by nás dopravil do výchozího bodu naší cesty, což bylo městečko Sljudjanka a odtud pak dál. Taxík jsme sehnali celkem snadno. A poprvé v životě jsem si připadal jako turista ze západu. Ceny mírné, i když pro nás, západní turisty, pětinásobné. Ale co by jeden kytkami potrefený cestovatel nedal za to, aby se mohl plazit mezi svými vytouženými miláčky v jejich domovině. Nasedli jsme tedy a jeli. S hrůzou v očích při divoké jízdě po hrbatých silnicích jižní Sibíře s tušením, že náš řidič může být klidně jen přeškolený negramotný mužik, styl jízdy by tomu odpovídal, jsme se vydali směrem na nejj jižnější výběžek jezera Bajkal, kde leží zmíněná Sljudjanka.

Dojeli jsme odpoledne a po vyřízení registrace, což je sice zbytečný, ale skálopevně se držící pozůstatek bývalého Sovětského Svazu a jeho socialistické byrokracie, a kontroly všeho a všech, jsme se ubytovali nedaleko železniční stanice v luxusním stanu za čtyři stovky od našich asijských obchodníků přímo na břehu jezera Bajkal, které nás pak po mnoho nocí uspávalo svým monotónním hučením vln narážejících na své, oblázky vystlané břehy. Jen jsme postavili stany, vyrazili jsme ne do ulic, ale do lesa. Zdejší tajga je tvořena prakticky výhradně z modřínu *Larix sibirica* a břízy *Betula pendula*. Jako podrost tu bylo mnoho druhů keřů, z nichž bych jmenoval zástupce rodu skalník *Cotoneaster sp.*, zimolez *Lonicera sp.* a taky pěnišník, tedy *Rhododendron chrysanthum*, který v době květu dozajista prosvětluje lesní podrost sytou žlutí svých květů. Z bylin tu rostla nepřeborná směs druhů. Ve stínu lesa byla dominantním druhem kapradina hasivka *Pteridium aquilinum*, ke které se přidávali zástupci rodu *Polygonatum sp.* A jakýsi druh oměje *Aconitum sp.* se žlutavými a modravými květy. Semínka jsem sebral a vyklíčila, takže až přesná determinace ukáže, cože za druhy to tam vlastně rostlo. Zajímavou rostlinkou musí být na jaře i druh talovínu *Eranthis sibirica* s drobnými, žlutými kvítky a zajímavá hruštička *Pyrola incarnata* se mdle růžovými květy. Celou paletu pak doplňovaly porosty střevíčníku *Cypripedium guttatum*, který se zde projevoval jako nesmírně tvárná rostlina, jež rostla a zjevně i kvetla jak v poměrně hlubokém stínu, tak i na suchých a osluněných svazích mezi řídkými břízami, kde se vyskytoval spolu s *Cypripedium macranthos*.

Slunné a suché svahy a mýtiny byly porostlé opět hasivkou a spolu s ní se zde vyskytovaly i trsy denivek *Hemerocalis minor*, jakéhosi kakostu s žilkovanými květy, pochopitelně směs trav blíže neidentifikovaných, a v nich jako žezla čněly semeníky zdejšího

poddruhu lilie zlatohlávkou *Lilium martagon* ssp. *pilosiusculus*. Zaujala mne tu rostlina, která mi připomínala jakousi chrpu či artyčok s úbory velikosti pěsti, z nichž jsem sebral mnoho semínek, která také úspěšně vyklíčila u mne na zahradě. Dokonce jsem tuhle rostlinu identifikoval jako *Rhaponticum uniflorum*. Na skalkách jsem zase pro změnu sbíral růžičky nějakého *Orostachysu* prý *spinosa*, ale o tom pochybuju. Spíš se podobal řídce pěstovanému *Orostachys minuta*, svíčky květenství se opravdu nepodobaly ohonům květenství vyrážejících z růžic *O. spinosa*. A jako klenot jej doplňovaly trsy hvozdíku *Dianthus versicolor*, který v době psaní tohoto článku na skalce krásně rozkvétá prvními kvítky. Hurááá!

Znaveni touto krátkou exkurzí jsme se vrátili zpátky k našemu stanovému táboru a za popíjení piva Baltika tri jsme plánovali další cestu. To hlavní nás přece jen čeká. Dopravit se asi 30 km za vesnici Mondy, přímo pod strmé srázy masivu Velký Saján a jeho nejvyšší hory Munku Sardyky. Nakonec jsme se rozhodli nechat to vše na zítřek. Načnuli jsme další plechovku a nechávali se kolébat monotónním narážením vln na břeh jezera. Až teď nás tak nějak napadlo, že už jsme zase v tom. Nepohodlí a risk pro pár semínek. Tak nějak tlučte srdce skalního skalničkáře.

Příští den jsme najatým taxíkem začali další část naší cesty a vydali se do asi 200 km vzdálené vesničky Mondy, zapadlé kousek od mongolských hranic, jejíž stepní stráně v okolí jsme prozatím minuli a vrátili se na ně až při cestě zpátky. Teď nás zajímal masiv Velkého Sajánu, kvůli kterému jsme museli dojet ještě asi 25 km za Mondy. Vzhledem k tomu, že nás vedl Pepík Jurásek, který tu již před lety botanizoval, ubytovali jsme se na skoro stejném místě jako on před 14 lety. Na malém ostrohu hned u řeky Bílý Irkut, která ovšem nebyla bílá, ale křišťálově čistá, a my ji hojně využívali k osvěžení, vaření instantních polévek a k pití... Pochopitelně hned jak jsme postavili stany, vyrazili jsme se poohlédnout po okolí a zjistit, kterým korytem některého z přítoků Bílého Irkutu se další den budeme co možné nejsnáze moci pustit na výpravu do hor a skal Saján. Koryt tam bylo několik, ale o snadnosti postupu jsme hned v úvodu ztratili iluze. Tenhle kout hor je opravdu opuštěný a jeho jedinými hosty jsou zřejmě jen občasné výpravy místních lovců a my blázniví skalničkáři z Čech a Moravy.

Ještě jsme se, jen tak pro úplnost, vydali podél silnice vedoucí do městečka Orlik a pozorovali, co za vegetaci se dá očekávat. Na skalách podél silnice byla spousta keřů a modřínových stromků více či méně ošlehaných tvrdým horským klimatem. Na vyprahlých skalách rostli zástupci rodu *Orostachys* spolu s nejrůznějšími druhy trav. V sutích pak se rozlézaly dva zvonky. První byl trošku vyšší *Campanula turczaninovi* s velkými modrými zvonky a druhý poněkud řidčeji se vyskytující druh *Campanula dasyantha*, který jsem kvést neviděl, ale který byl opravdovou skalničkou plazící se svými oddenky pod zemí a vystrkující nad povrch jen přízemní růžičky listů, nyní se zbytky květních stopek. Jen malou poznámku o kultuře. Oba chtějí stálou mírnou vlhkost a hodně propustný substrát. Alespoň tak se mi zatím jeví, což není překvapující vzhledem k podmínkám, jaké mají v přírodě. I nyní již začalo drobně poprchat, jako ostatně každé odpoledne a noc v těchto horách. Vrátili jsme se tedy do stanů a při menším večerním občerstvení se těšili na zítřejší horskou túru a kytky, které na ní uvidíme.

Další den předčil všechna moje očekávání. Nejdřív jsme šli celkem zvolna korytem jednoho z přítoků řeky Irkut, podél klikatícího se proudu křišťálové vody, která proudila a zurčela a bublala a stříkala a valouny dělala a nám se zdála celkem příjemná. Zařízla se do skal mohutnou roklí, jejíž stěny byly pro nás ozdobeny těmi nekrásnějšími a dosti rozmanitými, co do stylu, skalními výchozy. Napadlo mě, co by na to řekli rádoby odborníci na stavby skalek. Už druhé pohoří, které zcela ignoruje jejich poučky a tvrzení. Tím prvním byly Himálaje, které jsem navštívil před několika lety. Ale zpět na Sajány. Severní skály byly

zatím nejbohatším nalezištěm skalniček, které jsme potkali. U pat skal, v jemném písčitém náplavu bylo nepřeberně druhů nízkých plazivých vrb. Jako třeba druhy *Salix berberifolia*, *Salix polaris*, nejrůznější formy a možná i hybridy druhu *Salix reticulata* a další, vyšší a neurčené. Na skalách pak rostla směs takových rostlin jako *Saxifraga oppositifolia*, droboučká, úplně při zemi plazivá *Oxytropis sp.* Již výše zmíněné zvonky *Campanula turczaninovi* a *C. dasyantha*. V puklinách vegetovala nádherná drobná kapradinka *Woodsia glabella*, která by byla jedinečná na skalkách v úzkých a zastíněných spárách. Její introdukce se ale nezdařila. Na otevřených polohách pak jak skály, tak sutě na úpatí porůstalo několik druhů rodu *Oxytropis* a *Astragalus*. Většina celkem nudných jen nízký, sytě růžovofialový *Astragalus* mne zaujal a spolu s ním rostoucí vlnice, která měla bledě nařevofialové květy v hustých hroznech a trsy bohatě olistěné dekorativními listy s přeslenitě uspořádanými lístky. Uvidíme, jak se budou tvářit v kultuře, neboť semínek jsem sebral bohatě. Pro mě stejně uchvacující rostlinou byla drobná žluťucha s jemňounkým listem, ne vyšší než dvacet centimetrů.

V mechových polštářích si zase lebedily drobné cibulovinky *Lloydia sp.* A jak v nich, tak ve štěrbinách a pod skalami v jemné suti úžasná drobnička *Paraquilegia microphylla*. S výškou tak pět až deset centimetrů si hověla na vhodných stanovištích, která byla sice od slunce odkloněná, ale přesto poměrně světlá a tu sušší, tu vlhčí. Většina rostlin měla bohatou násadu semeníků. V nižších polohách sice prázdných, ale se stoupající výškou i ještě nezralé a nebo plné semínek. Dopadl jsem líp než před lety v Himálajích, kde příbuzná *Paraquilegia grandiflora* byla zcela vypadaná. Jen jsem zjistil, že poměrně špatně klíčí a pochopitelně pomalu rostou. Tak, jak jsem je v sezoně pozoroval, budou v květu tak během tří nebo čtyř let.

Pouť tímhle korytem byla tou nejúžasnější cestou za skalničkami. Roklina se postupně zužovala, my přeskakovali říčku, nebo ji brodili a kolem nás se tyčily mohutné skály a nebe bylo tam někde ve výši nad námi. Když už se zdálo, že nás masiv skal sevře v nevyprostitelném objetí, rokлина se náhle otevřela a před námi bylo údolí, na jehož povlovných stráních se střídaly skalní výchozy, sutě a nebo horské vřesoviště, kterým jsme se vydali dál směrem k nejvyšší hoře zdejšího pohoří, přes tři tisíce vysokému Munku Sardyku.

Zdejší vřesoviště bylo tvořené vysokou vrstvou rašelinného substrátu, který se zde vytvořil během staletí z opadaných listů vrb, jehličí modřínů a ostatních zbytků po vegetaci zdejších stanovišť. Dominantou byly řídké rozmístěné stromky modřínu *Larix sibirica*. Někde souvislé porosty, někde jen soliterní jedinci, pod nimiž rostly rozsáhlé porosty břízy *Betula rotundifolia*, která byla velice podobná naší *Betula nana*, jen listy mi připadaly lesklejší a menší, větve pak více rozvětvené. Prorůstaly se zde s šichou *Empetrum sibiricum*, vlochyní *Vaccinium uliginosum* a různými druhy vrb, včetně keříků *Salix reticulata*, z nichž každý vypadal jako úžasná bonsaj. Stejně bohaté zde byly porosty rhododendronu *Rhododendron adamsii* a *R. parvifolium*. K této společnosti se přidávaly keříky *Dryas grandis* a *Dryas oxyodonta*, které dole v náplavech tvořily mnohametrové polštáře obsypané semeníky pápěřitých plodů. Nádhernou kytkou zdejších slatin byla subspecie hvozdíku pyšného *Dianthus superbus ssp. rubicundus*. Měl svítivou, růžovofialovou barvu a v porostech nyní převážně tmavozelených či šedivých působil jako malá světýlka, útržky pestrých šatek zdejších horských víl. V kultuře se tváří, jak by ani nebyl sedm tisíc kilometrů od své domoviny. No, uvidíme, co provede v květu. Zajímavý byl výskyt čimišníku *Caragana jubata*. Uvádí se jako suchomilná rostlina, ale od břehů Bílého Irkutu nás doprovázel až do těchto vyšších poloh a rostl na skalách, v lese, na rašelinisti i suti v suchu i vlhku. Někde ještě kvetl velkými narůžovělými květy, někde měl už zralé lusky se semínky, ale nejčastěji teprve dozrával. Tady skoro všude byl, ale zkuste si ho udržet doma.

O kus dál se už začaly vřesovité pláně zpevňovat a spolu s revení *Rheum altaicum* jsme došli až na travnaté a poměrně zpevněné horské louky, které byly protkány vyvěrajícími pramínky a potůčky. Zde se na sušších místech vyskytovaly dva hořce. Úžasný *Gentiana grandiflora* a neméně skvělý *Gentiana uniflora*. V substrátu kolem mělce vystoupajících skalek pak rostla dymnivka *Corydalis pauciflora* a routevník *Callianthemum sajanense*. V nizounkém trávníku kolem potůčků byly patrné růžice prvosenky *Primula nivalis*. V době, kdy jsme zde byli my, už kvetlo málo co. A tak jsme sebrali něco semínek a vydali se cestou zpět.

Zdálo by se, že jsme si všimli všech kytek, ale zdaleka to tak nebylo. Jen jsme trošku změnili trasu sestupu a už nás čekalo překvapení. Pár kvítek a pár semínek krásné skalničky *Claytonia joanneana*, zdejší sestřenice lewisíí. Té se u mě na Moravě nelíbí. Snad ještě vzejdou semínka. Stejně jsem si všiml, že je zde ještě jeden hořec, poměrně hojně se vyskytující *Gentiana algida*. Už dole pod stráněmi v závětrí balvanů se tu a tam objevily polštáře *Dracocephalum heterophyllum*, na vlhčích místech pak *Saxifraga hirculus* v. *minor*, jakási tučnice, asi *Pinguicula alpina*, a úhledná drobnička *Tofieldia pusilla*, která se zdá dosti odolnou. Mezi balvany jsem sebral i semínka nějakého máčku *Papaver* sp. A uvidíme, jestli to bude *Papaver pseudocanescens*, který se zde vyskytuje. Stejně jsem ukořistil i pár semínek nějakého druhu chrpovníku *Saussurea* sp. a stejně tak starček, který jsme po několika metrech našli i v květu, a tak šel určit jako *Senecio resedifolius*. Popřejte mi úspěchu, asi pět rostlinek se na skalce dobře uhnízdlilo. Uvidíme na jaře. Co mě nadchlo, tak polštáře dřevité mochny *Potentilla biflora*. Tahle kytička usazená ve spáře mezi kameny by byla tím pravým pro skalky. Semínka vzešla a rostlin je přehršel, tak budu experimentovat. No, a uvidí se. Stejně tak se uvidí, co vyrostě ze semínek, která jsem sebral z polozaschlých rostlinek a které jsem měl za nějakou drabu. Kdepak, kdepak. Hned první pravé lístky mě překvapily. Byly totiž zpeřené. No, znáte zástupce rodu *Draba* se zpeřenými listy? Uvidíme dál, ale myslím, že jsem už přišel na to, co se mi to vyklubalo. Jak jsem zjistil, bude to asi rostlinka *Smelowskya calycina*. Roste dobře, ale přímo nezřízeně láká slimáky. Granule na ně, a pak uvidíme. Ale vraťme se na Sajany. Tím pádem jsem žádnou drabu nedovezl. Ale to nic. Ony ty nejkrásnější rostou stejně v jiném koutu světa.

Teď nás ale opravdu čeká už jen sestup do údolí a pak úmorné brodění a skákání po balvanech až dolů k řece do našich stanů. Musíme se připravit na zítřejší cestu zpět do Mondy, kde chceme prozkoumat okolní stepní stráně. Po standardní večerní zálivce jsme ráno vstali a po sbalení stanů vyšli k malé občerstvovací stanici, která sloužila současně jako zastávka všech autobusů, aut i nákladňáků, a čekali na nějakou dopravu zpět do Mondy. Po nějaké době, kterou jsme krátili popíjením piva známé značky Baltika tri a vodky, jsme se přece jen dočkali autobusu, který jel směrem od Orliku a byl nás ochoten vzít. Milé bylo, že jsme potkali jakéhosi mongolského mladíka, který s námi začal švitořit sice rusky, ale s obdivuhodnou znalostí místopisu Česka. Až posléze jsme zjistili, že je to proto, že jeho rodiče u nás byli dočasně jako internacionální pomoc spřátelených komunistických armád a že svůj odsun nesl značně nelibě. Jak se dřív měl a nyní, považte, i pracovat musí. Nicméně jsme vyjeli a v pohodě po nějaké té minutě jsme vystoupili v Mondy, malé vesnici či městečku tady, v zapadlém kraji poblíž mongolských hranic. Kolem nás byly povlovné kopce, na jejichž úbočích rostly buď modřínové lesy, a nebo se táhla do dále stepní společenstva pro tento konec světa typické.

Stany jsme postavili kousek od vsi, za mírnou terénní vlnou, abychom nebyli moc na očích a vyrazili na průzkum. Bylo to už odpoledne, a tak jsme došli akorát tak k řece Irkutu, kterou jsme před pár hodinami opustili. Po několika locích vodky Pšeničnaja jsme usoudili, že musíme nutně provést osobní hygienu. Jednak vlivem vodky a jednak tím, že jsme ve stanech museli větrat, neboť několik dnů bez základní hygieny je už znát. A tak jsme hupslí do bystrých vod Bílého Irkutu, který se už cestou prohřál, jak zasvěceně konstatoval Mojmír, a

slastně vychutnávali koupel. A řeknu vám, těch dvanáct stupňů bylo až dost. Úplně jsem se zpotil.

Další den jsme od rána prolézali stráně kolem. Mezi řídkou travou zde rostly skutečné skvosty. Polštářky pochybku *Androsace incana* dávali porostům bělavý nádech a měly přehršle semínek. Současně zde rostly i trsíky růžic až malé polštářky prý velmi pěkné poměnečky *Eritrichium pauciflorum ssp. sajanense*. Nechci předbíhat, ale v kultuře se tváří dosti životaschopně. Dalším obyvatelem byl moc pěkný druh jakési vlnice *Oxytropis sp.* Měla bíle plstnaté listy a velké hlávky fialových květů nebo nafouklých klusků. Ty však ani zdaleka nebyly zralé, a tak jsme sebrali ty nejžlutější s nadějí, že semínka přece jen vzejdou. Uvidíme, těch pár opravdu zralých budu sít teprve na jaře. Moc pěknou skalničkou bude i druh šateru určený jako *Gypsophilla patrinii* s trsíky až polštářky sivých, úzkých a dužnatých lístků a vrcholíky narůžovělých, tmavěji žilkovaných květů. To ovšem nebyly zdaleka všechny kytky zde rostoucí. Celou paletu doprovázel jakýsi druh rodu *Heteropappus sp.*, předběžně určený jako *Heteropappus altaicus*. Ale ten jsem pěstoval a zde nalezená rostlina byla přece jen dosti odlišná. Nádhernou ozdobou byl hořec *Gentiana dahurica* s tmavě modrými květy, které v trávě doslova zářily. Stejně zářit o nějaký ten měsíc dřív musela *Patrinia sibirica*, rostlina žlutě kvetoucí s kompaktním vzrůstem tak deseti centimetry výšky.

Na skalách v Sajanech, tady a dál až k Bajkalu rostli jednak zástupci flóry již zmínění a jednak růžice nějakého orostachysu. Pro pořádek jsem nějaké dovezl, tak se je pokusím časem určit. Nebo pokud by měl někdo zájem, nějaké mu přenechám, ať zvesela určuje. Kvetla zde také kopretina, u nás dosti známá *Dendranthema zawadskii*, ale ta neměla zralá semínka a dloubat se mi ji nechtělo. Již odkvetlý byl nízký, žlutě kvetoucí kosatec *Iris bloudovii*. Stejně odkvetlý, s pápěřím zralých semeníků, tu rostl i jeden ze zdejších druhů koniklece, a to *Pulsatilla turczaninovi*. Velké překvapení přinesla cesta řídkým borovo-modřínovým porostem do vesnice na pivo. V jednom místě to totiž vypadalo, jako kdyby tady někdo rozsypal hrstě a hrstě červených, skleněných korálek, z nichž některé byly ještě navlečené na poměrně tlustých sivozelených nitích. To se bohatou úrodou pochlubil malý nahosemenný keřík *Ephedra monosperma*. Ty červené korálky jsou vlastně dužnaté šišky. Úžasná kytky, kterou jsme ovšem nacházeli i na skalách, ale tam neplodil nebo už jeho plody sežral nějaký živočich. A tak jsme nadšeni nálezem došli až do vesnice, koupili si plechovkové pivo a sedíce na schodech jsme vnímali jen chuť nápoje a absolutní klid okolí u nás nevídaný. Tak nějak to muselo vypadat někdy před šedesáti či sedmdesáti lety u nás. Sem tam nějaké auto, jinak klid a mír a do oranžova zapadající slunce v tomhle bohem zapomenutém kraji. Skoro by se chtělo říct zaplať pánbůh. Nebo spíš zaplať Budha. Protože zdejší burjatské obyvatelstvo vyznává tu nejmírumilovnější filosofii na světě. Možná proto je tady takový klid a smíření. Když jsme se s jedním domorodcem bavili na téma počasí, bohorovně prohlásil: „Tady nemrzne. To u Bajkalu a tam, tam jsou zimy tady ne.“ Když jsme se ho optali, kolik tady v zimě tedy bývá, odvětil stejně bohorovně: „Tak dvacet, dvacet pět stupňů pod nulou.“ Což jistě uznáte, nejsou žádné mrazy.

A nastala závěrečná část naší cesty. Po komplikovaném čekání na autobus jsme sjednali taxík, aby nás zavezl zpět do Sljudjanky na naše oblíbené tábornické místo na břehu Bajkalu. Dojeli jsme skoro za tmy, a tak jsme se ubytovali, čili postavili stany, popili vodky se sousedy v okolních stanech a vydali se na večerní nákup naší oblíbené Baltiky tri.

Ráno jsme se nemohli dohodnout, kam vyrazit. Mojmír se rozhodl strávit den na břehu jezera, a tak jsme já a Pepík Jurášek vyrazili za městečko do přírody. Potkávali jsme staré známé jako *Cypripedium macranthum* a *C.guttatum*, *Dianthus versicolor*, *Geranium sp.*, *Pteridium aquilinum*, *Aconitum sp.* žlutě kvetoucí oměj a tmavě žilkované květy kakostu *Geranium sp.* podobného jako náš *Geranium pratensis*, ale s narůžovělým květem. Kolem je plno semeníků *Hemerocalis minor* a orlíčku *Aquilegia sibirica*. Trošku smutku jsme zažili

jedině z důvodu nenalezení dalšího zdejšího skvostu, lilie *Lilium pumilum*. Škoda. Tahle rudá kráska mohla být ozdobou mé skalky. Ale zase jsme našli spousty a spousty rostlin. Například zdejší žluté koniklece, které jistě mnozí znáte, *Pulsatilla patens ssp. flavescens*.

Překvapení přinesl až průzkum lesa v okolí velikého slídového lomu. Krom již výše zmíněných druhů tady rostla jakási orchidejka vysoká tak deset, možná patnáct centimetrů, s růžovofialovými kvítky. Ani nevím, proč jsem ji nevyfotil, protože byla opravdu kouzelná. No, až se tam někdo vydáte, poohlédněte se po ní. K tomu lomu vám každý ukáže cestu. Vždyť po slídě se jmenuje celé tohle městečko. Slída se řekne rusky sljudá, jak nás poučil jeden z geologů, kteří též nocovali ve stanech u jezera a kteří zkoumali nerostné bohatství nedalekých kopců Chamar Dabanu. Vidíte. Tam by taky rostla spousta druhů kytek, ale tam až jindy. Jestli budeme mít síly a chuť cestovat. A to je vlastně konec.

Ze Sljudjanky jsme se přepravili zpět do města Irkutsk a po malé procházce městem jsme šli na hotel a spát, neboť další den nám letělo letadlo na trase Irkutsk - Moskva - Praha a my v něm seděli a, nevím jak kolegům, ale mně se v polospánku promítaly zážitky z cesty, které z mé hlavy už asi nikdy nezmizí. Vezl jsem si s sebou jen je, tři nafocené filmy a něco nasbíraných semínek, které, až zaseju a vypěstuju z nich rostlinky, mi budou na skalce připomínat další z cest po světových horách, které jsem byl účasten a které se klidně a rád zúčastním znovu. Tak příště nashledanou.

Pavel Holík, Blížkovice

Kdopak nám to žere naše Pražáky?

Podle známého autora žertovných písní to bylo strašidlo jménem Jóžin, což však pro naše vyprávění není příliš důležité. Podstatnější skutečností je, že cestou na Oravu přes Moravu narazil náš statečný hrdina s velkou pravděpodobností na beskydské močály a rašeliniště. Znam ta romantická místa velmi důvěrně a mohu tedy s klidným svědomím doložit, že tam nikdo nestraší, ani nikoho nežere, ale přesto se tam dá uvidět leccos zajímavého. Moravskoslezské Beskydy se nemohou pyšnit rozlehlými rašeliništi jako Šumava nebo Jeseníky, druhová pestrost rostlinstva zdejších podmáčených lokalit je však relativně pestrá. Nejznámějšími přírodními rezervacemi jsou SPR V Podolánkách, Obidová, Byčinec, Bukovec, Plenisko, Vřesová stráň... Menší močály a vlhké louky jsou také v rezervacích Malý Polom a v nejznámějším a nejstarším beskydském pralese Mionší, který je jedinečným ekosystémem evropského významu. Vedle tzv. chráněných nalezišť je pak ve volné přírodě Beskyd spousta prostorově malých, často neregistrovaných, ale botanicky velmi cenných lokalit.

Když jsem prohlásil, že v bažinách nikdo nikoho nežere, poněkud jsem pozapomněl na masožravé rostliny, mlsně pokukující po muškách, mšicích a jiném vhodném hmyzu. Nejznámější z nich je nesporně *Drosera rotundifolia* - rosnatka okrouhlolistá. Krásná, zákonem chráněná rostlinka byla dříve sbírána jako léčivka a hrozilo jí vyhubení. Nyní je pro ni naopak nebezpečná obliba mezi pěstiteli, neboť masožravky se stávají módní záležitostí. Dalším velkým nebezpečím jsou likvidace stanovišť. Jedná se zejména o menší naleziště, jež nejsou pod ochranným režimem a dochází zde k melioraci nebo poškození zemědělskou činností, případně rozoráním mechanizovanými prostředky při těžbě dřeva. Drobná rostlina vytváří růžici listů, na svrchní straně pokrytou žláznatými červenými chlupy. Na chlupech se lesknou kapičky lepkavé trávicí kapaliny, zdánlivě připomínající krůpěje rosy, která slouží k polapení a následnému rozkladu ulovené kořisti. V příhodných podmínkách vytvářejí rosnatky na zelených poduškách rašeliničku nádherně červené, z dálky viditelné polštáře.

Utricularia minor - bublinatka - tato zajímavá masožravá rostlina se žlutými kvítky je domovem na rašeliništích a mokřadech vyšších horských poloh. Živí se planktonovými

organismy a larvami komárů. Způsob, jak loví kořist, je velmi zvláštní. Základem pasti je měchýřek do velikosti 0,6 mm. Na záklopce je spoušť v podobě čtyř citlivých chlupů. Další dva zabraňují kořisti v úniku. Vnitřek měchýřku vystělají chlupy produkující trávicí šťávy. Když rostlina vyčerpá vodu z uzavřeného měchýřku, vznikne uvnitř podtlak. Jakmile se kořist dotkne citlivých chloupků, záklopka se bleskově otevře a podtlak vcucne oběť dovnitř. Záklopka vmžiku opět zaklapne a sliz vylučovaný chlupy ji hermeticky utěsňuje. Po strávení se cyklus opakuje. Nevím, zda je bublinatka v Beskydech původní, nebo sem byla vysazena, v tom případě se však na zdejší prostředí adaptovala velmi úspěšně.

Sarracenia purpurea - tato nádherná a atraktivní rostlina do našeho pojednání samozřejmě nepatří. Její původ bychom museli hledat v močálech jihoamerických And. Když jsem slyšel o úspěších některých přátel s jejím venkovním přezimováním, ani se mi tomu příliš nechtělo věřit. Navzdory těmto pochybnostem je velmi přizpůsobivá. Až tedy na podmáčené beskydské louce mezi porostem suchopýru a vstavačů spatříte bujně rostoucí tlupu sarracenií, vězte, že se jedná o vtip neznámého kolegy, který se rozhodl obohatit chráněnou bažinu o něco opravdu neobvyklého...

Vedle masožravých rostlin je na vlhká společenstva vázáno mnoho jiných zajímavých představitelů rostlinné říše. V oblasti Beskyd je kriticky ohroženým druhem *Triglochin palustre* - bařička bahenní, velmi vzácnou je *Parnassia palustris* - tolije bahenní, která je hojnější např. v jesenických rašeliništích, dále *Montia fontana* - zdrojovka prameništní a také nádherná *Menyanthes trifoliata* - vachta trojlístá, do 35 cm vysoká bylina kvetoucí hroznem bílých, pěticípých chlupatých květů. Dříve se rovněž sbírala jako léčivka, což mělo za následek silnou redukci jejích početních stavů. Jen velmi zřídka můžeme narazit na pohledný *Pedicularis palustris* a občas na o něco hojnější *Pedicularis sylvatica* s krásnými světle až tmavě růžovo-červenými květy, vyhledávající o něco sušší místa kolem bažin a na pastvinách. Všivce jsou parazitické rostliny a jejich pěstování v kultuře je tudíž velmi nesnadné, byť patří k velmi estetickým druhům. Nemůžeme opomenout ani představitele vstavačovitých. Spatříte-li krušík bahenní - *Epipactis palustris* - můžete hovořit o štěstí, neboť je nehojným představitelem orchidejovitých v této oblasti. Naopak prstnatec májový - *Dactylorhiza majalis* - je ozdobou téměř každé trochu vlhčí louky.

Z drobných keříčků nelze opomenout *Oxycoccus quadripetalus* - klikvu žoravinu s velkými červenými jedlými plody a místy hojnější keříky brusinek *Vaccinium vitis-idaea*. Ze stejného rodu je vyšší keř s modrými plody, *Vaccinium uliginosum* - brusnice vlochyně. Z Moravskoslezských Beskyd bývala také často v literatuře udávána okouzující kyhanka sivolístá - *Andromeda polifolia*. Osobně jsem však na ni nikde nenarazil. Možná jsem neměl to štěstí... Málokdy lze také najít d'áblík bahenní - *Calla palustris* a áron alpský - *Arum orientale*. Tyto rostliny jsou častější v nižších polohách, např. v přírodní rezervaci Polanský les na Ostravsku. Naopak typickou rostlinou horských mokřadů je *Eriophorum vaginatum* - suchopýr pochvatý. Zářivě bílé, chlupaté chuchvalce těchto rostlin zdaleka oznamují podmáčené plochy. Roste zde několik dalších druhů těchto rostlin, např. *Eriophorum angustifolium*, které se od výše jmenovaného liší větším počtem klásků na lodyze a od ostatních příbuzných různě utvářenými lodyhami a květními stopkami, resp. klásky. Na rašeliništích a bažinách roste také *Carex vulgaris* - ostřice obecná a několik dalších, pro laika těžko odlišitelných druhů (prosová, rusá, bledavá).

Z dalších rostlin zde najdeme *Galium palustre* - svízel bahenní, *Carex pendula* - ostřice převislou, na sušších místech i v zahradách pěstovaný čertkus luční - *Succisa pratensis* a kozlík celolistý - *Valeriana simplicifolia*. V olšínách se roztroušeně vyskytují vzácné stromy jilmy ladní - *Ulmus minor*. Hustý podrost tvoří přeslička bahenní a kapradiník bažinný - *Thelypteris palustris*. Na slatinných loukách a vlhkých pastvinách středních a nižších poloh bývalo kdysi možné spatřit i parádní květy hořce hořepníku, *Gentiana pneumonanthe*, tento

velmi ozdobný druh však z naší přírody již mnoho let rapidně mizí... Snad se ještě sporadicky vyskytuje na Vsetínsku nebo v podhůří těšínské části Beskyd. Trochu jsem pozapomněl na jednu milou drobničku, vyskytující se pravděpodobně na všech rašeliništích a občas pěstovanou i na našich skalkách, zejména v blízkosti jezírek. Je to světle růžová až modrofialová fialka - *Viola palustris*. Na vlhkých místech se vyskytuje řada dalších běžnějších rostlin, např. *Polygonum bistorta*, *Primula elatior*, *Caltha palustris*, *Myosotis scorpioides*, *Pulmonaria obscura*, *Cardamine palustris*, *Lythrum salicaria*, *Cirsium palustre*, *Cirsium rivulare*, *Alchemilla monticola*, *Filipendula ulmaria*, *Chaerophyllum hirsutum* aj.

Tímto stručným seznamem končí čtvrtý díl našeho putování Moravskoslezskými Beskydami. Na závěr se omlouvám všem našim pražským přátelům a zejména i svým dlouholetým kamarádům, kterých jsem se nejspíše pokusem o vtipný úvodník rozhodně nechtěl nikterak dotknout. Zároveň si dovoluji je a samozřejmě vás všechny pozvat na poslední návštěvu moravských hor, která se začne na loukách a pastvinách "Valašského království".

Oldřich Navrátil, Ostrava

Knihovnička skalničkáře

V sousedním Polsku vyšla v letech 2005-2007 série knih, které by vás mohly zajímat. Autory jsou Beata Grabowska a Tomasz Kubala. Neznalost polského jazyka zde nevádí, protože textu je v knihách minimálně, zato kvalitními barevnými fotografiemi rostlin jsou knížky doslova přeplněny. Popis je řešen pomocí piktogramů, které jsou vysvětleny na první stránce a také na záložce (u některých knih je záložka dokonce v češtině). Knihy mají vzhled velkého sešitu s měkkými deskami formátu A4.

1. **Skalničky** (Byliny w ogrodzie skalnym) - vyobrazeno na 900 druhů a odrůd skalniček, 125 stran, cena 404 Kč.
2. **Kapradiny** (Paprocie) - obsahuje cca 140 taxonů, 50 stran, cena 202 Kč.
3. **Trvalky** (Byliny rabatowe) - obsahuje cca 1400 taxonů, 184 stran, cena 485 Kč.
4. **Cibuloviny** (Rośliny cebulowe) - 750 druhů a odrůd, 100 stran, cena 383 Kč.
5. **Rostliny vodní a vlhkomilné** (Rośliny wodne i wilgociolubne) - 405 druhů, 84 stran, 324 Kč.
6. **Traviny** (Trawy, turzyce, sity, kosmatki) - 356 druhů, 80 stran, 324 Kč.
7. **Rostliny pokryvné a stínomilné** (Byliny okrywowe i runa leśnego) - cca 560 druhů, 110 stran, 404 Kč.
8. **Jehličnaté stromy a keře** (Drzewa i krzewy iglaste) - 799 Kč.
9. **Divoce rostoucí růže Evropy** - 444 Kč.
10. **Skalníky pěstované v Polsku** - 525 Kč.

Více informací (v polštině), včetně ukázek vzhledu stránek:
www.officinabotanica.pl/officina/ofic/ksiazki.php

Jednotlivé knihy lze objednat za výše uvedené ceny (září 2008) na adrese:
Karel Ostárek, Družstevní 187, 747 19 Bohuslavice, nebo: karel@brinkman.cz

MM

INFORMACE ZE SETKÁNÍ

Usnesení z 32. setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky

Setkání uspořádal Klub skalničkářů Praha v hotelu Vltava v Řeži u Prahy. Setkání se zúčastnilo 17 klubů. Nepřítomni byli skalničkáři z Martina a Prešova. Kluby z Nové Paky a Přerova ukončily v roce 2008 svoji činnost.

Složení návrhové komise:

František Holenka, Ing. Alžbeta Gromová, Ing. Mojmír Martan

Závěry:

- 1) Prvořadým úkolem je pracovat ve skalničkářských organizacích na ochraně přírody v krajinných oblastech, propagovat pěstování a prodej skalniček na výstavách a bránit ničení rostlin v přírodních lokalitách.
- 2) Hlavním tématem letošního setkání bylo: „*Význam, záchrana a uchování genofondu starých českých a slovenských kultivarů alpiček, konifer a nízkých okrasných rostlin*“.
- 3) Propagovat skalničkářské hnutí v klubech se zaměřením na získávání mladých lidí, a snižovat tak průměrný věk členů v klubech.
- 4) Doporučujeme při klubových návštěvách skalek dodržovat ohleduplnost k majiteli zahrady.
- 5) Poskytovat vzájemnou pomoc s přednáškovou i publikační činností a zaměřit se na rozvoj pěstitelských zkušeností.
- 6) Inovovaný program zvýšil úroveň setkání. Kladně hodnotíme, že páteční večer byl využitý na informace o činnosti skalničkářských klubů. Přesto, že hodnocení klubů nebylo vždy kladné, celkově se činnost klubů hodnotí pozitivně. Přibývá členů některých klubů, přednášek, zájezdů, exponátů na výstavách a sortiment skalniček v prodeji.
- 7) Děkujeme pořadatelům tohoto setkání za sjednání návštěvy Dendrologické zahrady VUKOZ Sylva Taroucy a našemu průvodci Janu Černému a za návštěvu parku a alpina Botanického ústavu v Průhonicích, kterými nás provázela paní Jiří Burda. Cenné byly odpolední přednášky Vojtěcha Holubce o významu a uchování genofondu rostlin, dále Michala Severy zaměřené na historické dědictví šlechtění rostlin. Petr Hanzelka přednášel o domácích odrůdách trvalek a skalniček a programu na jejich uchování v Botanické zahradě hl. města Prahy. Zdeněk Zvolánek předvedl snímky rodových kolekcí rodu Daphne. Vasil Koprda ukázal kultivary slovenských pěstitelů. Milan Halada uvedl snímky českých a slovenských kultivarů zakrslých čarovníků a dřevin. Ota Vlasák promítal překrásné snímky z cesty za horskou květenou Lesotha a z Jihoafrické republiky.
- 8) Z nedělní diskuze vyplynulo doporučení finančně podpořit vydávání klubových časopisů.
- 9) Účastníci vyslovují uznání a dík organizátorům KSP za přípravu setkání, starostlivost, milé pozornosti. Dále účastníci vyslovují dík radnímu HMP Mgr. Petru Štěpánkovi, CSc. za podporu setkání.
- 10) V roce 2009 uspořádá 33. setkání Klub skalničkářů Brno, v roce 2010 se uvažuje o Žilině.

Skalničkářské výstavy v roce 2009

Bratislava	30. 4. - 3. 5.	Botanická zahrada UK Bratislava
Brno	1. 5. - 8. 5.	Areál Čtyřlístku Brno, Bystřská ul.
Brno	2. 10. - 5. 10.	Botanická zahrada a arboretum MZLU
Bruntál	14. 5. - 15. 5.	
Drietoma	1. 5. - 2. 5.	Drietoma, areál školy
Děčín	6. 5. - 9. 5.	Nádvoří Oblastního muzea
Nejdek	16. 5. - 20. 5.	U lázeňského hotelu Thermal
Nitra	16. 4. - 19. 4.	
Olomouc	6. - 9. 5.	
Opava	14. - 15. 5.	
Ostrava	3. - 4. 4., 28. - 30. 4, 15. - 16. 5.	Dům zahrádkářů v Ostravě - Zábřehu
Pardubice	2. - 3. 4., 5. - 7. 5., 10.- 11. 9.	
Plzeň	29. 4. - 9. 5.	Zahrada gymnázia
Praha	9. 3. - 4. 4. Jarní, 6. 5. - 23. 5. Velká, 7. - 19. 9. Podzimní	Výstaviště na Karlově náměstí u Faustova domu (denně 9:00-18:00)
Trenčín	24. - 26. 4.	Dom kultúry Trenčín - Zlatovce
Zlín	15. - 17. 5.	
Žilina	23. - 25. 4.	

INFORMACE Z KLUBU

Z členské základny

Stav k 15. 7. 2008:	156 členů
Přírůstky	1 člen
Úbytky	3 členové
Stav k 31. 12. 2008:	154 členů

Přírůstky: Minjarik Igor

Úbytky:	ing. Škorpil Miroslav	zemřel dne 20. 11. 2008
	Švaříček Adolf	zemřel dne 29. 5. 2008
	ing. RNDr. Vězda Antonín	zemřel dne 10. 10. 2008

Upozorňujeme všechny členy, že členské příspěvky na rok 2009 se platí od 1. 1. 2009 do 31. 5. 2009. Nezaplacení do tohoto termínu bude pokládáno za nezájem o další členství v klubu a bez dalšího upozornění vede k vyloučení.

Nejvýhodnější placení je na členských schůzích, kde si členové současně odeberou příslušný zpravodaj.

Pro zaslání lednového zpravodaje číslo 59 je rozhodná platba poštovního v roce 2008, pro zaslání zpravodaje číslo 60 bude rozhodná platba za rok 2009.

Členové, kteří nedocházejí na členské schůze a požadují zaslání zpravodaje poštou, musí mimo členského příspěvku (150 Kč) zaplatit ještě poštovné 35 Kč v ČR a 70 Kč v SR.

V lednovém zpravodaji, který bude odeslán poštou, bude přiložena poštovní poukázka na zaplacení členského příspěvku a poštovného na rok 2009.

Věkové rozdělení našich členů:

Ročník:	Celkem:	Z toho:	
		ženy:	muži:
1914 - 1920	3	1	2
1921 - 1930	21	10	11
1931 - 1940	27	14	13
1941 - 1950	49	26	23
1951 - 1960	24	14	10
1961 - 1970	18	6	12
1971 - 1980	4	2	2
neuveдено	8	2	6
Celkem	154	75	79

Prosíme všechny členy klubu, aby při změně adresy nebo telefonu nahlásili nové údaje co nejdříve na adresu: **Marie Servisová, Jahodová 40, 620 00 Brno, tel. 545 229 648, mob. 608 502 916.**

Změny bydliště:

Věra Salzburgerová, Křídlovická 78, 603 00 Brno, tel. 543 211 604

MUDr. Miroslav Doležal, Koráb 137, 666 01 Tišnov, mob.724 024 233

RNDr. Vít Hrabě CSc., Hajany 106, 664 43 Želešice, mob.721 734 596

M. Servisová

Vzpomínka na přítele Škorpila

20. 11. 2008 zemřel přítel ing. Miroslav Škorpil, náš klubový předseda z let 1990-2005. Znal jsem přítele Škorpila dost dlouho. Ale teď, když sedím u počítače a vzpomínám na něj, stále mě napadá tatáž otázka: Kdo z nás může tvrdit o někom jiném, jakkoli blízkém, že ho zná? Vždyť máme často problém vyznat se sami v sobě. Přesto bych ale rád vzdal čest našemu kamarádovi a kolegovi svými vzpomínkami, i když jsou to jen a jen moje vzpomínky, které mi vedou prsty při psaní.

Vzpomínky na schůze, debaty, brigády, různá jednání, výlety a setkání u Škorpilů doma nebo u jiných skalničkářů. Tyto vzpomínky mi před očima vytváří obraz přítele Škorpila. Vy ostatní si možná vytvoříte obrázky trochu jiné, podle vlastních zážitků a pocitů. Věřím ale, že ve všech takto vzniklých obrazech bude mít přítel Škorpil celou řadu společných rysů a vlastností. Především to bude zásadovost, smysl pro čest a spravedlnost, obětavost, pečlivost a pracovitost. Byl schopný organizátor a vedoucí, bez známek nadřazenosti a arogance. Ale nebyl to žádný suchar, rád si poseděl, popovídal si a zasmál se.

Tyto a další dobré vlastnosti jsem měl možnost u přítele Škorpila vnímat zhruba 15 let. Tak dlouho byl předsedou našeho brněnského klubu skalničkářů. Tak dlouho jsem plnil jeho pokyny při každoročních přípravách na výstavy a další klubové akce. Poslouchal jsem jeho vyprávění na schůzích, zájezdech a výpravách za novými kytkami. Tak dlouho jsem z něj

tahal rozumy o pěstování skalniček a jeho nových výpěstcích, za které si nikdy nic nechtěl vzít.

Z vyprávění přítele Škorpila o svém životě si vybavuji, že občas vzpomínal na těžké období okupace, kdy byl totálně nasazen na práce při úklidu trosk po bombardování. Tato etapa ale nepatřila zrovna mezi radostné. O mnoho raději vzpomínal na dětství, kdy každoročně cestoval na prázdniny do Orlických hor. Tehdy si je zamiloval a byla to láska na celý život. Vždyť do Deštného jezdil s rodinou pravidelně každý rok. Byl to jejich druhý domov. A patřilo k němu i nerozlučné přátelství s panem Grulichem ze Sedloňova. Myslím, že tak pevným a blízkým vztahem s panem Grulichem se nemohl pochlubit žádný jiný skalničkář.

Náš přítel byl velký milovník hor. Navštívil jich pěknou řádku a dokázal o nich s velkým nadšením vyprávět. Profesí byl vlastně vědec, zemědělský inženýr, a značnou část života pracoval jako vedoucí pracovník v ÚKZÚZ na Hroznové ulici v Brně. A vědecký přístup se odrážel i v jeho vztahu k zálibám i ke zmíněným horám. Věděl o nich daleko víc, než to, že jsou krásné. Dokonale znal jejich geologický popis, topografické údaje, ale i přístupové cesty, turistické chodníky, možnosti občerstvení a ubytování. Těchto vědomostí jsem měl ostatně možnost sám využít, když jsem se s rodinou ocitl ve stejnou dobu na stejném místě jako on. Stačilo se večer sejít a za chvíli jsem měl hotový plán cesty na příští den. Víím taky, že dlouho a úspěšně včelařil a po odchodu do důchodu aktivně pracoval v seniorském klubu pod hlavičkou bývalého zaměstnavatele. Prostě organizátor a vedoucí tělem i duší.

Ted' na něj ale vzpomínáme my, skalničkáři, tak by bylo jistě vhodné zmapovat jeho skalničkářskou dráhu. Přiznám se, že do jeho „nástupu k moci“ v předsednické funkci je pro mě př. Škorpil tak trochu skalničkářskou záhadou. Předchozí předsedy jsem znal i z přednáškových lavic a brigád v době, kdy do funkce předsedů teprve dozrávali. Ale př. Škorpila mám v paměti až jako předsedu, který se vynořil a vydržel „zářit“ celých 15 let. Do klubu ale podle záznamů vstoupil už v roce 1986 a předsedou se stal někdy kolem roku 1990. Určitě jsem se také mýlil, když jsem nabyl dojmu, že se před tímto datem pěstování kyttek věnoval tak trochu ilegálně a neorganizovaně. Vždyť ostatní si ho pamatují hned od počátku jako zkušeného a produktivního pěstitele. Svoje znalosti a skalničkářské figle postupně zdokonaloval a nikdy neváhal se o ně podělit.

Za jeho vedení zažil náš klub nejstabilnější období své existence. Usadili jsme se v areálu zahradnické firmy Čtyřlístek, získali tu pevné zázemí, vybudovali v něm několik skalek a zorganizovali celou řadu úspěšných výstav. A o to se obrovskou měrou zasloužil přítel Škorpil dokonalou organizační prací i vlastníma rukama. Za toto dílo i za všechno ostatní si zaslouží naši stálou vzpomínku.

Podobně neradostné články ze skalničkářských časopisů o přátelích, kteří nás opustili, poměrně často končí myšlenkou, že drahý zesnulý v době, kdy byl článek sepsán, skalničkářil někde na nebeské zahradě. Dovoluji si tuto myšlenku také použít a vyslovuji přesvědčení, že pokud to tak je a někde nahoře na nás čeká další skalničkáření (ale také třeba pletí a boj se slimáky), tak přítel Škorpil už tam stihnul založit základní organizaci, stal se jejím předsedou a ostatní pěkně prohání, aby do jara stihli připravit první výstavu. A dovedete si jistě představit, že to bude něco parádního, když má k ruce např. pány Horného, Doubka, Böhma nebo Čapka.

Miroslav Doležal

Drobné zprávy a informace

- Výstava kosatců Iris 09 se bude konat v Botanické zahradě a arboretu MZLU od pátku do pondělí 29. 5.-1. 6. 2009 od 9:00 do 18:00 hodin. Vchod z Černých Polí od zastávky tramvaje č. 9 a 11, Bieblova. Prohlídky zahrady s průvodcem v sobotu a v neděli 30. 5. a 31. 5. 2009 vždy v 10:00 a ve 14:00 hodin.
- V březnu vydáme CD s prezentacemi obrázků z posledních klubových výstav a s obrázky skalniček některých našich členů. Zájemci si ho mohou objednat na členských schůzích, v prodeji bude také na květnové výstavě a podzimní burze. Cena 50 Kč. Pouze osobní odběr, poštou nezasíláme!
- Uzávěrka příštího, již 60. čísla klubového zpravodaje, bude 31. 7. 2009. Distribuce proběhne 3.9. 2009.
- Aktuální informace naleznete na internetových stránkách našeho klubu www.cmail.cz/kasvo

Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 2009

17. 1.	9:00	výroční členská schůze (Křenová)
5. 2.	16:15	členská schůze a přednáška (Křenová)
5. 3.	16:15	členská schůze a přednáška (Křenová)
19. 3.	16:00-16:30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
2. 4.	16:15	členská schůze a přednáška (Křenová)
16. 4.	16:00-16:30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
25. 4.	9:00-17:00	hlavní brigáda před výstavou (Bystrc)
28. 4.	10:00-18:00	příjem exponátů na výstavu (Bystrc)
29. 4.	10:00-16:00	příjem exponátů na výstavu (Bystrc)
29. 4.	12:00-18:00	květnová burza - příjem rostlin (Bystrc)
30. 4.	10:00-12:00	květnová burza - příjem rostlin (Bystrc)
30. 4.	16:00	výstava - slavnostní zahájení (Bystrc)
1. 5.- 8. 5.	9:00-18:00	výstava + květnová burza - prodej (Bystrc)
9. 5.	12:00-16:00	likvidace výstavy a květnové burzy (Bystrc)
21. 5.	16:00-16:30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
23. 5.-24. 5		zájezd do východních Čech
31. 5.		poslední možný termín zaplacení příspěvků na rok 2009
4. 6.	15:30-16:15	výplata za prodané rostliny, služby a brigády (Křenová)
4. 6.	16:30	členská schůze a přednáška (Křenová)
18. 5.	16:00-16:30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
31. 7.		uzávěrka Zpravodaje č. 60

Vybrané akce v 2. pololetí 2009

3. 9.	16:15	členská schůze a přednáška (Křenová)
2. 10.- 5. 10.	9:00-18:00	podzimní burza (Bot.zahrada a arboretum MZLU)
2. 10. -4. 10.		setkání skalničkářských organizací (hotel Vyhlídka, Lažánky)
5. 11.		uzávěrka 3.ročníku fotosoutěže, poslední možný termín předání semen do výměny 2009-2010

Nepředvídané události mohou způsobit změny programu, času a místa konání příslušných akcí.

Neprodejný výtisk
Pro své členy vydal v lednu 2009
Klub skalničkářů Brno
Připravil Ing.Mojmír Martan
Jazyková úprava Mgr.Jana Hájková